Gerson de Arco
Sup. Cantica Cant.
Sup. Psalmos Pen.

Gersonis Historia
Theologica

Guilhelmi Parisien.
de Beneficijs

Tractatus de plurali.
beneficior.

Liber 1. Epla ad
Timotheum Corinthios

Gerson de vita actiua
Cordis
De Simplicitate Cordis

Tractatus de Laude
Dei
De Trinitate Dilectionis

Defensorium Curatorum
Contra eos qui
privilegiatos Detrunt

Epla Alij 2 ad Ludouicum
Francorum Regem

Tractatus de Sacramento
Altaris Missae

Nomina Cardinalium
Papae Sixto Quarto

35

E
138

Ex Bibliothecâ
quam 16000. Voll. conſtantem
huic Abbatiæ S. Genovefæ Pariſ.
Teſtamento legavit Car. Maurit.
Le Tellier Archiep. Remenſis.

(15
S.) E. 758.

prèce 5

12.

Defensorium curatorum contra eos qui priuilegiatos se dicunt.

In nomine patris et filii et spūs scti, Amen. Incipit propositio ricardi archiepi armachani primatis yhernie facta in consistorio corā dño papa et dñis cardinalibz ac prelatis advtilitatem cleri et ppli christiani sup materia mēdicitatis ac priuilegiorz cōtra fratres de ordinibz mēdicāt iū qbuscūqz apud auinionem octaua die mensis nouembris anno dñi millesimo tricētesimo quinquagesimoseptio. Cui⁹ quidē propositionis thema fuit hoc. Nolite iudicare secōz faciē: sz secōm iustū iudiciū iudicate. Johis septio cap°. Pater sciissime. In principio mei sermonis protestor qp nō intēdo aliqd asserē āt temere affirmare qd fidei obuiet christiāe aut doctrine catholice. qp etiā nō est intētionis mee dēstructionē seu quassatiōnē ordinū mēdicantiū approbatorz ab ecclia aut a sūmis pōtificibz cōfirmatorz expetere: aut etiā suadere. Sed pti⁹ suadebo ipsos ordies debere reduci ad puritatē sue institutiois primarie sēp sctitatis vīe correctioni parat⁹. Et vt ad materiā meā stati dēscendā: ecce pī sctissime accedēs londoniis p mee ecclesie armachane quibzd negociis doctores aliquos satis doctos sup mendicitate et mēdicatiōe christi dñi saluatoris nri ex adūso reperi diceptātes. Et sepi⁹ inuitat⁹ vt populo pdicarē septē aut octo sermones ibi ptuli in vulgari et sub ptestatione prescripta īpublico nouē cōclusioēs expressi propter quas a q̄ tunc dixi frēs ad istā sctāz sedē lz friuole appellarūt. Prima cōclusio hec erat qp dñs iesus christ⁹ i sua conuersatiōe hūana sēper paup erat. nō qz propt̄ se paupertatē dilexit aut voluit. Scda fuit: qp dñs nr iesus christ⁹ nunqp spōtanee mēdicauit. Tercia erat: qp christ⁹ nūqp docuit spōtanee mendicare. Quarta conclusio erat: siue quart⁹ arti-

culus ꝙ dñs nr ihesus christ⁹ docuit nō debere hoīem spōtanee mēdicare. Quinta cōclusio erat siue qnt⁹ar ticl's. ꝙ nullus potest prudenter et scte spōtaneā mēdicitatē sup se assume re perpetuo obseruandam. Sexta conclusio ꝙ nō est dare gula fratrū minorū mendicitatē spōtaneā obseruare Sep tima conclusio erat de materia illa ꝙ bulla dñi alexandri pa pe quarti. que magistrorū libellū condēnat nullā premissa rū conclusionū impugnat. Octaua conclusio et prima de pri uilegior materia erat ista. ꝙ pro confessione parrochianor alicuius ecclesie facienda cū exclusione loci alteri⁹ eligibilior est parrochialis ecclesia: ꝙ fratrū oratoriū siue ipsor ecclesia

Nona conclusio erat et secunda in illa materia. ꝙ ad cōfes sionē parrochianor cuiuslibet ecclesie vni persone singularit faciendā eligibilior est persona ordinarii ꝙ fratris persona

Has pclusiones pater sanctissime in publicis meis sermo nibus scripturis sacris et rationibus tāꝙ probabiles suasi vt potui. et in presenti deo duce suadebo. Et etiā declarabo alīq grauiora que inibi tunc non dixi sicut fratribus ipsis ibi p misi adiiciam in presenti. Sāctitati vestre humiliter suppli cās et deuote: ꝙ in conclusionibus pretactis et rationibus qs ad eas suadendas adduxi et adducā: et fratrū rationibus ex aduerso. Si fratrū rationes fuerint fortiores sim ego puni tus. Si vero econtra: ipsi fratres pro scandalis detractioni bus et conuiciis publice et occulte michi per eos illatis sup qua materia malo tolerare ꝙ agere legitime puniātur. Ob seruato quoad omnia quod primo assumpsi. Nolite iudi care scōm facie: sed iustū iudiciū iudicate. Sed qr scdz legē dei atqz nature vt in capto. Bñ de postulatione: cōe negoci ū priuato preferri debet: a priuilegiorū materia que totū clerum et totum populum christianum concernit volo inci pere. Et dico vt michi videtur ꝙ si queratur. quis locus est eligibilior pro cōfessiōe alicui⁹ ecclesie prochianor singlarit

faciẽda. vidꝫ michi ꝙ sua prochialis eccl'a est locꝰ eligibilior oratorio fratrũ siue iporꝫ eccl'ia. qa est cõscientie prochianꝝ cõfessi huiusmodi locus securior ꝫ plura pitãs icõmoda ꝙ fratrũ oratoriũ. Q; prochialis eccl'a sit locꝰ vt singulariter sez cũ exclusione cuiuscũqꝫ loci alteriꝰ ibi fiat ꝓfessio. Et etiã vt sepultura fiat inibi. patet. qꝫ est locꝰ a deo ꝫ lege eiꝰ preceptꝰ. Dicit enī deuteronomii capl'o xii. hec sũt pcepta atqꝫ iudicia q̃ facere debetis. Et cito pst. Ad locũ quẽ elegerit dñs deꝰ vester de cũctis tribubꝰ vrĩs vt ponat suũ nomẽ ibi ꝫ habitet in eo. venietis ꝫ offeretis in illo loco holocausta et victimas vestras decimas et primicias manuũ vrãꝫ ꝫ vota atqꝫ donaria primogenita bouũ et ouiũ. Et pꝫtea sequit ibi phibitiue hoc modo. Caue ne offeras holocausta tua in oĩ loco quẽ videris sed in illo quẽ elegit dñs in vna tribuũ tuarꝫ offeres hostias et facies q̃cũqꝫ precipio tibi. hec ibi. Vbi cõstat ꝙ tantum est preceptũ vt in loco electo a deo quã eccl'aꝫ prochialẽ iuxta verba predicta debemꝰ intelligere siue accipere in quo debemꝰ accipere cũcta q̃ precepit dñs ex sacramẽtis facere debet quiscqꝫ de quibus est cõfessio faciẽda. Sicut patet leuitici .iii. capl'o vbi dicit ꝙ quicũqꝫ per ignorãtiã peccauerit offeret sacerdoti et orabit pro eo et dimittetur ei. Sed etiã ꝙ alia loca que cunqꝫ sunt a lege phibita. Certũ autẽ videt ꝙ locꝰ fratrũ nõ est a deo per legẽ suã ad hec faciẽda electus: sed tãtũ a sũmis pontificibus est concessus. sed iuxta verba premissa est de lege prohibitus. Cũ ergo locꝰ predictus sit certior loco de lege diuina prohibito ac solũmodo permisso aut concesso sequi videtur ꝙ parrochialis ecclesia est locus certior siue securior ad confessionem parrochianorum pandẽdam ꝙ oratorium fratrum siue eorum ecclesia Item parrochianus non hesitat. nec suspicari habet ĩtelligo de cursu communi ꝙ sua parrochialis eccl'a supposita sit ĩterdicto eccl'astico. hoc aũt veri similiter poterit suspicari de fratrũ eccl'a. Vnde videt ꝙ eccl'a

ſua eſt locus ſibi ſecurior. Suadet minor per decretalē illam de ſepulturis in ſexto aiaꝝ periculis. vbi ſub certo modo pena interdicti tā eccle q̄ cymiterii iſligit q̄bzq̄ religioſis q̄ inducūt aliquos ad vouendū iuramēto ſeu fidē interpoſita. ve als ꝓmittendo ut apd eoꝝ eccl'as eligāt ſepl'turas ul'iam electā ulteri⁹ nō īmutēt. Et cōiter affirmatur q̄ frēs ita inducūt hoies. Hñ ꝓſequ'tur q̄ verisil'r potit q̄s ſuſpicari q̄ loca eorū ſūt ſuppoſita īndocō eccl'aſtico. Iſtd alī ꝓfirāt. qm̄ videtur q̄ null⁹ parrochian⁹ ſciens ut ſcire tenetur q̄ ſua parrochialis eccleſia eſt locus a deo ad ſacramenta exercēda electꝰ atq̄z preceptus. Et locus fratrū a lege phibit⁹ ibi niſi informat⁹ aut ſualus a fratribz eligeť ſepeliri. Qm̄ satiꝰ firmū videtur q̄ nullus parrochianus ad hoc faciendū eſt a ſeculari aliquo taliter informatus aut ita inductus. vel ut verius dicā ſeductus. Ex his videť poſſe ꝯcludi ſicut fieri poteſt in materia morali q̄ parrochialis eccleſia eſt pro cōfeſſione pādenda parrochianis ſuis locus ſecurior loco fratrū. Dixi et dico ſcdo q̄ parrochial'eccleſia parrochianis ipſius eſt pro confeſſione pandenda z etiam ſepultura habenda locus vtilior loco fratrum. primo quia eſt locus a deo electus ac per hoc a deo amplius acceptatus q̄ fratrum eccleſia. que a deo non eſt expreſſe electa. ſicut nec a ſua eccleſia: ſed ſolum ad procurationē fratrum conceſſa. Vnde videtur vtilior: ex quo eſt acceptior deo. Item in parrochiali eccleſia parrochianus ut debet rite confeſſus duplicis obedientie meritū ſibi adquirit. ſcilicet meritū obedientie qua paret mandato dei de confeſſione pandenda. Et meritum obedientie: qua obedit precepto diuino. De loco ad hoc a deo electo ſeruando hoc ſecundo merito obedientie caret ut videtur quiſq̄z apud fratres confeſſus cum nulla lex parrochiano precipiat aut etiam illi ſuadeat vt apud fratres confiteatur: aut habeat ſepulturā. ergo eſt parrochialis parrochianis pro iſtis exercēdis loc⁹ vtilior loco fratrū. Itē ī parrochiali eccl'a ſūt vbiq̄z

aut quasi vbiqz aut esse debēt de iure diuino et hue eccle plēs i decuplo cōiter oratores: ꝙ in eccl̄iis fratrū sint fratres. Vnde debet quilz prochianꝰ verisimilr̄ estimare ꝙ ibi p orōnes pluriū poterit ap̄lius adiuuari ꝙ i frm̄ eccl̄iis. Dixi et dico tercio ꝙ cōfessio fctā in parrochiali ecclesia modo predicto: vitat plura incōmoda ꝙ confessio facta in fratrū ecclesia. Et similiter habita sepultura. Quoniā ex quo ibi sūt vtilitas ap̄lior et maior securitas: econtra si omitteretur et fieret ꝓfessio singl̄ariter ut sup̄ exp̄ssi in fratrū eccl̄ia tolleret securitas. ac etiā tollerētur vtilitates premisse. Et hec sunt (nemo dubitat) grauia multum incōmoda siue dispendia.

Dixi et dico scdo si q̄ratur q̄ ꝑsona est eligibilior pro confessione parrochiani sui singl̄ariter facienda. scz an ꝑsona fratris ul̄ ordīarii sui ꝑsona. ꝙ ordīarii ꝑsona eligibilior est censenda fratrū ꝑsonis. quia securior ⁊ vtilior. Et q̄ ꝓfessio sibi facta singl̄ariter vitat plura incommoda et dispendia.

Dico prīo ꝙ est ꝑsona securior. q̄ est (ut i articl̄o precedēti suasi) ꝑsōa a deo p̄cepta et a sua eccl̄a de lege cōi. et frīs ꝑsōa de lege ꝓhibita. Vñ ꝓsequit̄ ꝙ ordīarii ꝑsōa est securior. Itē ꝑsōa ordīarii ē parrochianis suis ꝑsonis fratrū ap̄lius alligata. Vñ rōnabilr̄ pt̄ de ea ꝓsidē. ꝙ solicitior erit ad puidēdū eis ꝙ frat̄ qui est sibi ꝑsona extranea. sicut ꝑsona medici cor porał̄ est egroto magis carnalit̄ secura: q̄ est egroto magis obligata. Itē q̄ parrochianꝰ de lege cōi siue de cursu nō hesitat nec hesitare habet de ordīarii sui ꝑsona. ꝙ eiꝰ ptās absoluēdi suos subditos sit ligata. De frm̄ vero ꝑsonis habet verisimilit̄ suspicari. ꝙ ꝓpter excōicatōnes varias est in eis ptās ligata. Nec ē dubiū q̄n securiꝰ sit hoī ꝓfessionē pandē liberā ptātē hñti: ꝙ hñti ptātē ligatā. Ergo ꝑsona ordīarii ē certior siue securior. Probat̄ mior p̄tacta. Vnio p ca. religiosi i clemtis de decimis vbi dr. ꝙ religiosi q̄cūqz bñficia non hñtes q̄ noualiū aut alias decīas eccl̄iis debitas ad eos ex alia q̄ cā legitie nō spectātes appropriare sibi p̄sūpserit aut exq̄si

tis fraudibus siue coloribus vsurpare tentauerũt etc̃. sen-
tenciam excõmunicationis incurrunt: nec videt ambiguũ
Q ñ de iure diuino legatoꝝ et libere donatoꝝ decime sũt sol
uende. et hoc ecclesiis et eaꝝ curatis. Quod etiã innocẽtius
dicit. et ostiensis affirmat. Vñ cõsequit̃ q̃ quicũq; fratres q̃
de legatis eis t de eis donatis decimas ab ecclĩis substrahũt
et eas sibi appropriant. sententiã excõmunicatõis incurrũt
cũ de illis nunq̃ decimas soluãt vt cõiter affirmatur. Se
cundo probat̃ minor predicta per capitulũ religiosi de priui
legiis in clementinis. vbi omnes religiosi sunt excõmunica
ti de facto qui a sentenciis latis per statuta puincialia seu si
nodalia quosq; absoluant. a quibus sentẽciis vt cõiter affir
mat̃ ab eccle prelatis et penitẽciariis eorũdẽ. sepe ymo cõit
ligatos frẽs cõfessiões audiẽtes absoluunt. Ego enĩ in mea
dyocesi armachana vt puto habeo duo milia subditoꝝ q̃ sin
gulis annis propter sentẽcias excõicationis latas cõtra ho
micidas volũtarios. fures publicos. incẽdiarios et istis cõsi
miles sunt excõmunicatõis sentẽciis inuoluti. de quib9 vix
veniũt ad me seu penitẽtiarios meos quadraginta in anno
et recipiũt sacramẽta oẽs tales vt ceteri et absoluunt̃ vel ab
soluti oicuunt̃ cũ nulli alii absoluãt absoluti credunt̃. Vnde a
parrochianis potest verisimiliter suspicari q̃ illi confessores
sunt tali sentẽcia inuoluti. Ita q̃ ptãs sacerdotalis est in eis
ligata. Et ita min9 tutũ est eis talibꝫ ꝓfiteri ex q° sine pctõ
mortali nõ possũt eos absoluere. Et si illud credant ipsi con
fessi ꝓpẽtiũt fratrũ pctis si absolutõnẽ accipiãt. Ait enĩ apls
ad romanos pri° ca° Qui talia agũt digni sunt morte. Nõ so
lũ autẽ q̃ talia faciũt: sed etiã qui cõsentiũt faciẽtib9. Et se-
cũdo paralipomenon. xix. capo. dicitur q̃ ieu propheta di-
cit ad iosaphat regẽ iuda. Impio prebes auxiliũ. et his qui
odẽrũt dñm amicicia iũgeris. Et idcirco circa ĩrã quidẽ dñi
meruisti. Vnde cõsequit̃ q̃ securior est persona ordinarii q̃
fratrũ plone. Idẽ etiã suadet̃ p capl̃z Cupiẽtes. de penis i cle.

il a 2000 mil ou
unmy he Cure dans
sey dioces pour sumich
cincq pellz. ii mil
cinq cens vaches
vn Cuy et vne Vo-
ye pour chascun des
Curez Vicaires
et Chapellains de
Cure et pour
chascun an

mentinis vbi tripler est lata excõicatõis sentẽcia. Prima est lata ī oẽs religiosos q̃ aliq̃ vt audiẽtes a solutiõe decimarũ ecclĩis debitaꝝ retrahũt ī sermonib⁹ sui vel alibi p̃ferre p̃sumunt. qđ faciũt vt ferť cõiter cõfessores de fratribus. affirmãt enī ī publico q̃ nec de elemosinis panis et vini seruiẽtie aut aliaꝝ rer huiusmodi modicaꝝ teneãtur donãtes in decimãdo lucra mercatiõis ipsoꝝ aliqđ decimare. Ego vero ecõtrario affirmaui q̃ de paruis sicut de magnis denariis tenenť inter lucra sua mẽtionẽ facere. qr alias possent mercatores q̃cunq̃ totũ lucrũ totius anni p talia parua dona ita distrahere q̃ de maxio lucro suo nichil deberẽt petit⁹ deciare totũ p modica distribuẽdo pauperib⁹ et illusio fieret iuri cõi Sunt g° frẽs tales maioris excõicatõis sententiis inuoluti

Jtẽ per eãdẽ decretalẽ. Cupiẽtes. sũt oẽs frẽs ab officio p̃dicatõis suspẽsi et cõsequẽter excõicati. qui infra certũ tmiñ cõscientiã eis cõfessis de decimis soluẽdis nõ faciunt vbi et verisimiliť estimať oẽs cõfessores deputati de fratrib⁹ vel quasi oẽs sũt ista sentencia canonis inuoluti. qr vt ferť cõiť et per eos q̃ eis cõfitẽtur potest p̃bari q̃ aliq̃ de hoc penitus nichil dicũt cõfessis eis quidq̃ loquntur p̃ferũt auida verba nõ p materia. sed pro forma. videlicet q̃ nõ est cõscientiaꝫ facere sed magis illudere. Vnde si ad cõsensũ cõstituẽtis canonẽ cõscientiã facerẽt ipsos eis cõfessos de rebus quibuslibet decimandis de modo et de tp̃e informarẽt. Et qr nõ faciũt nõ video quin incidãt in istã excõmunicatõis sentẽciã. Jtẽ p idẽ capitulũ Cupiẽtes. omẽs religiosi sũt excõicati qui aliquos ad vouendũ iurãdo vel fide media seu alias p̃mittendũ inducũt vt sepulturã apud eoꝝ ecclias eligãt vel iam electam vlterius nõ imutent qđ tñ facere frẽs affirmat clericorũ et laicorũ cõis opinio. Et ad hec videtur ratio satis probabilis iã adducta ad cõfirmationẽ scđe ratiõis p̃ie cõclusiõis articuli p̃cedẽtis. Jtẽ q̃ p̃sona ordinarii sit parrochiano suo securior alit̃ suadeť. scz qr de eiꝰ p̃sona rationabilit̃ parrochia-

nus ꝓtĕt iudicare ꝙ ꝙ° ad hoc ſcĩz ꝑ penitẽtiã ꝯgruã et vtilẽ
ſibi iponẽdã ꝑ ſuis pctis ẽ iudex ſibi min⁹ ſuſpect⁹ ſeu eqor.
Qm̃ qđ̃ ſubtidii tpalis ꝑ cõfeſſionis ſue auditionẽ in ſuo
ordinario nõ habet ſuppnẽ aut aliq̃lit ſuſpicari. cũ neccĩa
vite de lege dei et ſue eccle ordinarii miniſterio ſint ãnexa. de
ꝓlonis vo fratrũ eꝯ. Qm̃ ut in appellatõe quã cõtra me fe-
cerũt in adglia continetur ex ſua fundatione ad mendicita
tẽ et pauptatẽ artiſſimã aſſerũt ſe aſtrictos nõ obſtãte ĩ eis
facultate audiendi ꝯfeſſiones oĩm ſibi ꝯfiteri volẽtiũ vnde
q̃đ̃ releuatõnis mendicitatis in eis cauſã auditionis ꝯfeſ-
ſionis hoĩs extranei ꝓbabilit parrochian⁹ ꝓterit ſuſpicari
et rationabiliter in aio ſuo ita arguer cur iſte mẽdicus hic
meã ꝯfeſſionẽ audiẽdo et a neceſſariis ꝑ victu ſibi adquirẽ-
dis deſiſteret niſi de me tale ſuffragiũ expectaret. vnde cũ ege
ſtas ad pctm̃ cui⁹ mediatione indigẽtie ſuccurrat impellat.
Juxta illud ſalomonis prouerbio xxx°. ca. Mendicitatẽ et
diuitias ne dederis michi. ſed tribue tantũ victui meo neceſ-
ſaria. ne forte ſatiatus illiciar ad negãdũ te et dicã. quis eſt
dñs. et egeſtate compulſus furer. et periurẽ nomen dei mei.
Conſequit̃ ꝙ pro omni genere pctõꝝ elemoſinã applicãdã
qua ꝓterit eius uendicitas releuari velit michi imponere
Et ita non ero ſpiritualit bene ſanatus. Saluator eni ſuis
diſcipulis querentibus. quare nõ potuimus eiicere dæmoni
um illud hoc loquentes rñdit. hoc autẽ gen⁹ non eiicit̃ niſi
per orationẽ. et ieiuniũ math. xvii. ca. Ex quo dicto colligit̃
ꝙ ſicut cuicũq̃ morbo corporali diuerſo diuerſa cõgruit me
dicina: ſic ſpũali morbo cuilibet eſt prouidenda propria me-
dicina. qualẽ iſte mendicus circa ſua intẽtus ut ſuſpicor: mi
chi nullatenus miniſtrabit. Cõfirmat hoc ratio. quoniã
ſatis apparet in facto ꝙ icti frẽs vbiq̃ per orbẽ poſt priuile-
giũ de cõfeſſionibus audiendis obtẽtũ monaſteria pulcher-
rima et regalia palacia conſtruxerunt. Cuius rei euidentia
ſiue cauſa precipua illa eſt confeſſiones audiendi facultas.

quoniã ãntep illã facultatem haberent: nullatenus talia cõ
ſtruere potuerunt. Item nũp auditur q̃ fratres ad refe-
ctionẽ prochialẽ ecclie aut ſtrate cõis ſeu pontiũ reformãdo
defectus. tales elemoſinas largiendas confeſſis imponunt.
nec minores ut eas predicatores ſeu quicũqz vel quicũqz de
aliis mendicantiũ ordinibus minoribz largiantur ĩponũt
cũcta ſibi et ſuo ordini applicãtes. Vnde verisimiliter pote-
rit iudicari q̃ queſtus proprius eſt in cauſa quare talis men
dicus pro perſona extranea eſt ita ſolicitus q̃ tempus men
dicationis negligit illi extraneo totus intentus. Item fe
ci ad hoc et facio ſemp in preſenti quintam rationem. cuiꝰ
concluſionẽ nolebã aſſerere. Dixi tamen in publico etĩ pre-
ſenti dico. q̃ rationẽ illã neſciebam diſſoluere. Cõcluſio illiꝰ
rationis eſt iſta. Qꝛ quiſqz parrochianus confeſſus fratri-
bus ordinariis neglectis iuxta poteſtatẽ quã habent poſt cõ
feſſionẽ huiuſmodi remanet in pctõ mortali. et a nullo pec
cato mortali abſoluit Ad hãc ꝯcluſionẽ aliqlit ſuadẽdã ni
tebar vnũ principiũ ſuadẽ. qđ etiã pricipiũ ꝓpt cõſtitutionẽ
iohãninã vas electõis volebã aſtruẽ qm̃ ipſi dãnant de dcis
magiſtri iohis de poliaco tres ſubſeqntes articuli. Primꝰ
ẽ. q̃ ꝓfeſſi fribz hñtibz licẽtiã gñalẽ audiẽdi ꝓfeſſiones tenẽ
tur eađ pctã q̃ cõfeſſi fuerũt itez cõfiti ꝓprio ſacerdoti. Se
cũdus articulꝰ eſt q̃ ſtãte ſtatuto omis vtriuſqz ſexus edito
in conſilio generali romanꝰ pontifex nõ ꝓteſt facere q̃ par-
rochiani non teneãtur confiteri oĩa ſua peccata ſemel in an
no ſuo ꝓprio ſacerdoti quẽ dicit parrochialẽ curatũ. imo nec
deus poſſet hoc facere quia vt dicebat hoc ĩplicat ꝯtradictõez
Tercius articꝰs ẽ q̃ papa nõ ꝓteſt dare gñalẽ ptãtẽ audiẽdi cõ
feſſiões. pnec deꝰ qn ꝓfeſſꝰ hñti gñalẽ licẽtiã audiẽdi ꝓfeſſõeſ
teneaŧ eađ pctã itez ꝓfiteri ſuo ꝓpõ ſacerdoti quẽ dicit (vt p̃-
mittit) prochialẽ curatũ. Et erat pricipiũ ad hp̃bãđ q̃ ſimlr
p̃ñt ſtare ⁊ nllateꝰ repugnãt q̃ qſqz prochianꝰ fribꝰ ſit ꝓfeſſꝰ ⁊ q̃
idẽ prochianꝰ teneaŧ ſub p̃cepto eccle oĩa ſua pctã ſemel ĩ ãno

suo sacerdoti proprio siue ordinario confiteri. primo illō su
ali. quia non amplius repugnare videretur confiteri fratri-
bus et nichilominus obligari siue teneri semel in anno oīa
sua peccata mortalia suo ordinario siue suo sacerdoti ꝑpio
confiteri intelligēdo de confessione quantū ad id qđ est itera
bile in eadē quā sibi repugnāt semel aut sepius apđ fratres
offerre et teneri siue obligari vt semel aut bis siue ter tenea
tur in sua ecclesia prochiali in anno offerre. cū vnus actꝰ sit
iterabilis meritorie sicut alter Ista vero duo vltima in nul-
lo sibi repugnāt. Igit nec duo prima mutuo se impugnant

Item nullus ambigit quin quecūqꝫ due propositōes affir-
matiue sup simili actu iterabili a diuersis personis aut ab
eadem persona pro diuersis locis ac diuersis tēporibus pro
late valeant simul stare sicuti ꝙ ille parrochianꝰ audiet vnā
missam vel plures apđ parrochialē ecclesiā saltem semel in
mense et maxime si vterqꝫ actus sit meritoriꝰ et deo acceptꝰ
qualis actus non dubiū extat confessio. Omnes autē doctō-
res in illo concordāt ꝙ actus confessionis est iterabilis me-
ritorie q̄tū ad expressionē peccatoꝝ et penitentiam. Et nos
omnes sepe sic agimus deo vt credimus sic prestantes obse
quiū Nec mirū est quoniā actꝰ tales iterabiles meritorie pos
sunt cadere sub precepto ut s̄ expressi in principio articli prece
dētis. Possūt igit cōfessio faciēda fratri et ꝓfessio eorūdē pec
catoꝝ et ordiatio faciēda cadere sub p̄cepto. ergo multo fortiꝰ
potest vna ꝓfessio faciēda sub p̄cepto vetre alta libera rema
nēte Itē dñs martinꝰ papa quartꝰ q̄ fribus minoribꝰ facul
tatē audiēdi ꝓfessiōes ꝓcessit in ip̄iꝰ priuilegii fine sic dicit.
Volumꝰ aūt ꝙ hi q̄ fribꝫ cōfitebūt eisdē suis prochialibꝫ pres
biteris ꝓfiteri saltī semel i āno prout gn̄ale ꝓsiliū statuit ni
chilominꝰ teneāt. qđꝫ tūc trēs eos ad hoc diligēt et efficacit
scōm datā eis a dño grāz exortēt Nulli ergo ꝛc hec ibi. Vnde
iste dñs papa mādat apte ꝙ nō obstāte cōfessione facta fra-
tri: cōfitēs teneat iuxta ꝓsilii generalis statutū cad̄ petā sua

presbitero prochiali ꝯfiteri. Sed huic decreto videt hec cōsti
tutio iohānina vas electionis iuxta sensū quē frēs de ea cō-
cipiunt obuiare si ppl'm eo modo informāt in publico se ip
sos vt videt. et illos dānando si premissū mandatū dñi mar
tini sit firū sicut firmū videt esse iuxta rōnes premissas. Jō
pater sctissime ne tm̄ diſpendiū cōtinuet in ppl'o christiano
amore crucifixi illa constitutio cū celeritate possibili declare
tur. Michi enī videt q̄ ita potest intelligi. et sic intelligo q̄
nullꝰ ꝓfessus fribz teneť ppter defectū ptātis absoluēdi ī fra
tribz eadē pctā cōfiteri suo proprio sacerdoti. cuiꝰ cōtrarium
magister iohēs de polliaco intellexisse videt. Itē videtur val
de mirabile qua fronte fratres audent astruere q̄ simul
stare nō possunt: vt q̄s sit confessus fribz de suis crimini-
bus. et q̄ eād teneat suo ordinario siue suo sacerdoti ppio
ꝯfiteri. cū ecōtra in sua rl'a vt cōiter affirmat habeāt q̄ q̄cū
q̄ in ordine ipoꝝ professus seu hītū ipsoꝝ assumēs in sua p
fessione aut in suo ingressu nō obstāte quacūq̄ ꝓfessiōe prio
ri facta teneť vni ipsoꝝ oīa sua cria confiteri. Cur enī abne-
gant de nobis posse saluari qđ de se ipsis obseruāt: videt mi
rabile. Itē dñs bñdictus vndecimꝰ in cōstitutiōe sua reuo-
catoria constitutionis bonifacii. Super cathedrā q̄ incipit.
Si bene recordor ad ppetuā fratribz mandat q̄ ipsi horteť
eis confessos q̄ eād sua pctā confiteanť suo proprio sacerdo
ti. Ipē gꝰ sentiit vt videt q̄ vna confessio obligationez ad
alterā oīno nō tollat qm̄ si insil'stare possunt: potest alteruz
precipi altero libero remanente vt michi videt iuxta addu
cta superiꝰ Itē sctūs augustinꝰ in de vera ⁊ falsa pñia capl'o
nono. et sctūs thomas ⁊ bōauētura ⁊ alii doctores ⁊ glosato-
res catholici sepe affirmāt q̄ expedit eād pctā sepiꝰ cōfiteri.
Cur igiť id sub p̄cepto venire nō possit ppt̄ meritū in popl'o
emulandū. Nā sicut posset sctē precipi a prelato q̄libet par
rochianꝰ audire et singl'is diebz dñicis duas missas hꝰ igiť pri
cipio probabiliter sic suaso nimis dura videtur posse ifirmi

conclusio.scz ꝙ quilꝫ parrochianꝰ ꝓfessus fratri ordinariis suis curatis omissis per totū annū neglectis spretis siue cō tẽptis:est contẽptor siue transgressor mandati ecclie contẽti i illa decretali. Omis vtruilꝫ sexus. et per consequẽs redit a fratre cū pctō mortali.et cū dꝰnō remittat pẽccatū morta le vnū nisi mortalia cūcta relaxet:inferꝝ vlteriꝰ ꝙ talit a frẽ cōfessus reuertitꝝ cū oibz pctis mortalibꝰ cū qbꝰ oneratꝰ accel sit ad fratrẽ. Et quid isto intolerabiliꝰ aut dānosus possit in ecclia christi accedere? Vere pater sāctissime istā rōez nesciui soluere nec scio in presẽti dissoluere. Vnde rogaui lūdonis ip sos in publico vt me informarẽt vbo vel scripto qlitꝝ possẽ pre missā rōez dissoluere. sed illō hucusꝫ nonvalui obtinere ab eis. Igitꝝ michi videtꝝ ꝙ ex premissis possū inferre ꝙ plona or dinarii est parrochiano securior pro ꝓfessiōe pandēda singu lariter scz vni plone ꝙ fris plona. Super quo pater scissime nolite iudicare scōz faciē:sed rectū iudiciū iudicate. Dico se cūdo et dixi ꝙ plona ordinarii est prochiano suo vtilior p sua cōfessione pādēda ꝙ fris plona. qz est persona a lege dei et sue ecclesie ordinata atꝫ de mādato dei ad illō ministeriū explēdō exhibita. frater vo ex sola ꝓfessione siue licētia sūmi ponti ficis ad id obtinet facultatē. nec videtꝝ ambiguū. qm̄ qlꝫ ob seruādo siue sequēdo preceptū vtiliꝰ sibi agit ꝙ precepto negle cto sequēdo siue obseruādo licētiā. cū sequēdo solā licētiā nulliꝰ ob hoc premiū mereatꝝ et quilꝫ obseruādo preceptū meretꝝ. Vnde cōsequitꝝ ꝙ vtiliꝰ confiteri ꝓtest quilꝫ parrochianꝰ de cursu cōi itelligo ordinario suo ꝙ cuiꝫ fratri. nō tamē nego quin raro in casu cōtrariū possit cōtigere sicut cū ordinariꝰ ex aliqua causa certa reddit suo parrochiano suspectus. Itē hoc sequi videtur in priori articulo quia suo ordinario confi tendo habet duplicis obedientie meritū. scz obediētie quo ad legem confessionis et etiam quo ad legem persone. Et con tendo fratri caret horum meritorum premio. Secundo cum non sit parrochianis preceptum siue consultum cum fra-

tribus sint cõfessi. vnde confiteri ordinario videtur sibi vtilius. Item persona ordinarii est amplius suo parrochiano obligata ꝙ fratris persona et amore sancto vt quisq; de cursu communi debet supponere amplius, vt tenetur ex cura suo parrochiano magis affecta. Vnde dicit ꝙ sollicitior erit circa vtilem medicinã spũalem sibi adhibẽdam ꝙ frater cũ sit sibi extraneus. Igitur ex illo capite videtur confessio vtilior. Itẽ ꝙa iuxta exclusionẽ imediate premissã persona ordinarii est ad hoc persona securior. vnde cõsequit ꝙ est vtilior. Itẽ innocentius in capto illo si aiarũ. vnã causam ad issã conclusionẽ assignat. scz qr facilior ad curatũ ꝙ ad extraneũ habetur accessus. cõcludit ꝙ vtilius pandenda est illi parrochiani cõfessio. Et hec causa specialit habet locũ in causa infirmitatis de nocte qñ nõ potest haberi accessus ad fratrẽ. nec frater ad infirmũ de nocte patet accessus ad curatũ. Ita ꝙ tũc non obstãte confessione antea facta fratri prochianũ oportebit ordinario cõfiteri. vbi illi cõfessio multũ esset expediẽs ꝙ ordinarius suã vitã priorẽ agnosceret. qm̃ sic posset sibi penitentiã magis aptã ipponere cũ satis sit notũ ꝙ ꝙto quisq; sepius remissionẽ accepit de peccatis. et ꝙto pctã ante remissa grauiora existũt tãto redditur grauius sequẽs delictũ. qualiter ergo eo casu poterit ordinarius parrochiano aptã et cõgruam penitentiã ignorãs sua priora pctã impponere aut saltim tam congruã sicuti si eius priorẽ vitã agnosceret? ꝺoio nõ cẽseo. Vnde vtilius esset ita cõfessio propter casus huiusmodi ordinario cõfiteri ꝙ fratri. Item innocẽtius secũdã causam adducit. scz ꝙ in confessione ordinario facta est erubescentia amplior ꝙ cũ cõfessio est fratri facta. qm̃ quisq; amplius erubescit panere sua peccata illi quẽ quotidie cernit presentẽ ꝙ vni extraneo. quẽ fortassis nõ vidit nisi semel i ãno. Itẽ mlt̃ũ ẽ vtile vxoratis vt vnus suam et sue vxoris confessionem audiat indiuise. quia sic eorum confessor tanꝙ medicus singulorum duoꝝ mẽbroꝝ vni⁹ corporis vtili⁹ ꝑ test lãguidis i spũ

sicut infirm⁹ corporalr̄ prouidē ꝙ duo medici. quor̄ vn⁹ vnū membrū dūtaxat. et secundus medicus aliud membrum solūmodo curare laborat. Vir vero et mulier vnū sunt corpus Ita q̄z ait saluator. Jam non sunt duo sed vna caro. Math. xix. ca. Satis ex istis videtur ꝙ persona ordinarii est persona vtilior pro sui parrochiani confessione illi pāenda ꝙ fratris persona. Super quo pater sanctissime. Nolite iudicare secundū faciem. sed iustū iudiciū iudicate. Dico tercio ut tunc dixi. ꝙ confessio facta ordinario singulariter ut prescripsi vitat plura incommoda siue dispendia ꝙ facta fratrie persone vbi incepi dilatare materiā suadendo ꝙ ea priuilegia que in ca° dudū exprimūtur fratribus esse concessa et etiā alia mltiplicia afferūt et inducūt dispendia ⁊ p̄ p̄seqūns obseruātia iuris cōis i illor̄ priuilegior̄ materia vitat incōmoda. Dico ergo ꝙ priuilegior̄ hor̄ obseruantia non solū abusus eor̄ a fratribus afferūt multa icōmoda confessis curatis clero ppło christiano ⁊ fratribz. Dico primo ꝙ hor̄ priuilegior̄ abusus a fratribz plima icōmoda afferūt p̄fessis eisd̄ qm̄ auferūt securitatē p̄tactā i p̄ria p̄clusione hui⁹ arti. Itē vtilitates p̄scriptas i ī p̄clusione h⁹ arti. q̄z ablatio ifert p̄fessis fribz p̄ria eis incōmoda q̄ debēt q̄li itolerabilia iudicari. Itē iuxta vba dñi inocētii q̄rti ubi sup̄ alia plurima dispēdia inde proueniūt. Dixit enī h°°. Attendētes ꝙ ex vsurpatōe h⁹moi nō tm̄ p̄ceptū et indeuotionē ppli prodeūt ꝛ proprios sacerdotes: vez erubescētia q̄ ē maxia pars penitētie tollit. cū quis nō proprio sacerdoti quē habet p̄tinuum et p̄ntē ⁊ alieno et alñ transeūti ad quē difficilr̄ et alñ ipossibilis est recursus sua crimia p̄fiteř. Ecce autē icommoda cōfessis tria. scl̄z cōtēpt⁹ proprii sacerdotis. ⁊ indeuotio. ⁊ sublatio erubescētie q̄ maxiaz peitētie ptē affirmat. q̄ ex p̄fessiōe fctā fribz proueniūt ⁊ sequūtur imediate. qm̄ dānabilr̄ etiā ē oblationū detētio ⁊ picr̄osa detractō deciaz. q̄ nō ut quidā mēda-

citer asserũt velut cerimonialia trãsiunt. sed ci a quo oĩa recipimus insignũ dñũ reseruari parrochialib⁹ eccl'is indixerũt. hec ibi. vbi duo alia dãna adiũgit scz attentionẽ oblationũ q̃ solẽt a cõfitẽtib⁹ sepe solui eis q̃ eor̃ cõfessionẽ ascultant et frẽs eas sibi appropriant cũ de iure parrochialibus eccl'is debeãtur. et ẽ in fratribus dãnabile vt affirmat. q̃ etiã duo sũt curatis dãnosa. q̃ ea q̃ pro victu eis de lege debet et sue eccl'ie prouidẽtur: per frẽs ratõe huius preuilegii subtrahũt. Dicitur enĩ numeri. xviii°. ca°. Omnia que sanctificantur a filiis israel tibi tradidi et filiis tuis p̃ officio sacerdotali legitima sempiterna. et ibidẽ. Omis oblatio et sacrificiũ et q̃d quid pro peccato atq̃ delicto redditur michi accedit in sãcta sctõr̃ tuũ erit et filior̃ tuor̃. Itẽ per vsũ hor̃ priuilegior̃ a fratribus p̃uenit ipsis curatis vnũ aliud mirabile dispendium scz q̃ vulgus suor̃ pecor̃ quor̃ curã ab epõ suo recipiunt nõ agnoscũt quod in curã gerente carnalẽ de aialibus quibuscũq̃ esset dãnosũ. Item est valde dãnosũ curatis a suis parrochianis cõtemni et tñ contemptus cor̃ vt supra innocẽtius affirmat procedit in pplis ex hoc q̃ parrochiani ipsor̃ fratribus cõfitẽtur. Item est grauius dãnũ curatis q̃ occasione abusus priuilegior̃ fratribus cõcessor̃ quoad tres cartas oĩm funeraliũ alit̃ p̃uenientiũ fratribus ex legatiõe siue dãnatiõe distincte siue i distincte ad vsus quoscũq̃ in ca° dudũ cõcessas. et quoad cartam concessam curatis et ibi taxatã. quã cartã de multis legatis donatis atq̃ oblatis frẽs nõ soluũt curatis sed infinitis cautelis adhibitis vt curati asserũt: ipsi frẽs sibi appropriant diuersis quesitis colloribus q̃ inter eos et fratres quasi vbiq̃ in pplis christianis sunt lites cõtentiones et iurgia infinita. ita q̃ in locis q̃p̃luribus a verbis peruenit̃ ad verbera. et i mẽtibus caritas p̃cul abicit̃. q̃ etiã incõmoda curatis ex alter⁹ priuilegii abusu p̃ueniũt scz q̃ cũ frẽs habẽt cõseruatorias duas nolũt curatos aut alios habẽtes questiones cũ ipis corã propinq̃ore

suo cōseruatore facere ad iudiciū euocari. sed eitāri eos faciunt corā magis ab eis remoto vt propter vexationis timorē vt dicit cōpellāt eos a causaꝝ suaꝝ pſecutiōe desistere, qđ in mea puincia sepius actū extitit vt aliqui in ista curia presentes affirmāt. est super hoc fama cōis. Hec alia multa icōmoda ex vsu vel verius ex abusu priuilegioꝝ fratribus concessoꝝ pueniūt in curatis. Itē ex abusu priuilegioꝝ fratribus cōcessoꝝ incōmoda multa in clero proueniūt. primo qꝫ occasione priuilegii super cōfessionibus audiendis iuuenes quasi oēs in studiis generalibus et in domibus parētū suoꝝ in quibus quasi vbiqꝫ frēs propter facultatē audiēdi cōfessiones tāqꝫ familiares exīstūt fratribus cōfitētur. qđ iuuenes fratrū fraudibꝰ eoꝝ munusculis datis allecti qꝫ hoīes puecte etatis circūuenire nō possunt. eoꝝ ordines ingrediuntur nec postmodū pmittunt vt fama laborat qꝫ exeundi ab ordine habeāt libertatē. sed cū eis detinētur inuiti donec pficiant in ordine. pmo nec pmittūt vt dicit qꝫ cū patre aut matre loquant nisi sub fratrū custodia et timore. Super quo isto die in exitu mei hospicii vnus probus de anglia qđ ob remediuꝫ obtinēd ū ad curiā istā accessit michi exposuit qꝫ statim post palcha primū iā lapsū frēs apud studiū oxoniense eo modo sibi suū filiū nō habētē annos tridecim substraxerūt cū quo illuc aduenies nō poterat nisi sub fratrū custodia existēte habere colloquiū. cū scriptura sacra precipiat qui furatꝰ fuerit hoīem ⁊ vēdiderit eū cōuictus mox morte moriat. exodi. xxi ca°. hanc penā nō subeant aut aliā penā legitimā nō michi videtur iustū. Si enī scōm legē pro furto bouis aut ouis debet quis puniri. multo potius pro grauiori furto. et primo loco magis nociuo amplius deberet quisqꝫ puniri. quale est furtū huiusmodi pueroꝝ ante annos discretiōis a custodia suoꝝ parētū nec poterūt affirmare qꝫ qꝫ pueri sic surrepti ad eo obsequendū deuotius adducūt. Ideo furari eos ⁊ circūuenire licet fraudibus mēdaciis et fictis promissis qm̄ hoc est

Cognoscunt culpam et satisfactionem pro delicto

Nota primum

contra decretū apostolii affirmare. Dicit enī et non sicut blaphemans. et sicut aiunt nos quidem dicere faciamus mala vt veniāt bona. quoz dānatio iusta est. Ad romanos. iii. cā Ptinā; vidērēt incōtrariū hoc dicētes libros beati augustini de mendacio et cōtra mendaciū in quibus aperte declarat. ꝙ non est faciendū mēdaciū pro aliquo malo vitando nec p cōmodo acquirendo. Etiā nec pro hois liberatione aut vita saluanda et pariter videtur de aliis generibus peccatorū. Et exprimit vnā iter alias pulcherrimā rationē. Si inquit liceret ex tali causa proferre mendaciū tota ecclesie doctrina periret. qm̄ tunc predicans fidē in publico ex tali causa posz mentiri. Cur ergo in docēdo fidē sicut et cetera auditores in cordibus suis non ita posset arguere? Ite secundū suam doctrinā potest dicere licite in multiplici casu mēdaciū nescio nec scire nunc possum an talis casus iam instet. sibi igitur fidem indocendo non debeo adhibere. Unde concludit ꝙ ad officium iusti hominis nunꝙ pertinet vllatenus proferre mendaciū. Item hoc est noue legis preceptū sicut patet marci x°. cā°. vbi querēti a dño. Quid faciā vt vitā eternā percipiā. taliter respōdet. Precepta nosti. Nec adulteris nec occidas nec fureris. nec falsum testimoniū dixeris. nec fraudem feceris. honora patrem et matrem ꝛc Non autem licet homini propter causam aliquam a se ipso inuentam preceptum soluere vt videtur. tamen quia propter hoc saul electus erat a regno suo. quia contra preceptionem diuinā de demolīda tota amalechitarum substantia animalia pinguiora pro offerēdo deo sacrificio reseruabat. vbi a samuele propheta est sibi responsū. Melior est obedientia ꝙ victima. Et auscultare magis ꝙ offerre adipez arietum. qm̄ quasi peccatum ariolandi est repugnare et quasi scelus ydolatre nō acquiescere. primo regū. xv°. cā°. Item quia oza extendit manū ad arcam dei et tenuit eam. quoniam recalcitrauerunt boues et declinauerunt eam. Iratusqz indignatione dñs cōtra eum

percussit cū super teneritate sua et mortuꝰ ē. Scdo regū vi° capl'o. Jtē ꝓpheta dñi de iuda missus ē in bethel. qꝝ cōtra ꝑ ceptū dñi ne comederet aut biberet in loco illo. ibi comedit ꝛ bibit et tñ suasus et inuitatꝰ ab alio prophā loci illiꝰ q̄ audi= to ab eo dīno precepto dicit se cē prophām sibi sil'ez a leone ē in redeūdo occisus sicut scribit̄. iii° regū. xiii° ca°. hec et istis sil'ia satis affirmant eē delictū mortale in frībus pueros ita furari a suis parentibz. ymo nō solū peccare mortalit̄ propt furtū sed etiā propter circūuentionē et fraudē cū dñs ipse in auctoritate pretacta ita affirmet eē preceptū. Ne fraudē fece ris sicut affirmat eē preceptū ne occidas: aut etiā ne furaris

Jtē pariter affirmat ibi fallū testimoniū eē ꝓhibitū sicut preceptū quod tñ vt videt̄ frēs exercēt in pueris cū eos suis circūuētionibus ita allicīūt. Ꝺñ paulꝰ apl's precepit. ne q̄s su pgrediat̄ neq; circūueniat in negocio frēm suū q̄m vindex ē dñs de his oībz. prima ad thessaloñ. iii° ca°. Ex istis consequit̄ graue dānū i ppl'o. q̄ a mlt̄is sustrahit̄ id quod āpliꝰ diligūt in h° mundo. Jtē consequitur graue dānū in clero in h° ꝙ iā i studiis regni anglie propter talē sustractōnē a suis parētibz pueroꝝ laici vbiq; retrahūt suos filios ne mittāt eos ad stu diū. q̄ ꝑpliꝰ eligūt eos facere cultores agroꝝ eos hñdo: ꝙ sic i studiis eos talit̄ amittere. Et sic ꝙ vbi in studio exoniē. ad huc meo tpe erāt triginta milia studētiū nō repiunt̄ sex mi lia his diebz. et maioꝛ huiꝰ minutionis cā siue occasio ꝑmis sa pueroꝝ circūuentio estimat̄. Et q̄d ē isto dāno grauiꝰ to= ti cleroꝛ nō video Jtē aliud dānū tā graue ꝙ tendit ad con= sūptionē seu euacuationē doctrine in scl'aribz cuiuslibet fa cultatis. est ꝙ isti ordines mendicantium propter ifinita lu cra q̄ mediantibz predictis priuilegiis de sepulturis ꝛ confes sionibz ꝛ aliis q̄ acquirūt tm̄ mlt̄iplicati sūt i q̄ētibz et plo nis conuētibz quod non reperit̄ in studiis cōibz de facultate artiū sacre theologie et iuris canonici ut ferē a pluribz de fa cultate medicine aut de facultate iuris ciuilis nisi raro aliqñ

vtilis nr̃ũ liber venalis sed oẽs emunt a frib3. Jta vt ĩ singulis conuẽtib3 sit vna grandis ac nobilis libraria vt sigu li frẽs hñtes statũ in studiis quales sũt mo° inumeri nobilẽ hñt libraria. Dñ etiã de meis subiectis rectoribz tres aut qua tuor misi ad studiũ. et dictũ est michi q̃ nec bibliã eis vtilem nec libros alios theologie venales eis congruos ibi poterãt reperire: ad suã pr̃iam sunt reuersi aut vnus eor̃ saltẽ non re diit iã. Si ista non sit in clero grandis iactura nulla poterit in ipso cẽ. cũ ad exitũ talẽ, vt videt̃ intendat q̃ clericꝰ in eccl'a nullus remaneat propter frẽs. et sic peribit fides ecclie nisi q̃ tenꝰ resideb̃it in frib3. et ita vt mlt̃is videt̃ potiꝰ expediret q̃ prelati eis cederẽt vt totã ad quod hanelare videnť hẽrent ec clesiã: q̃ qcã demoliãť hᵒ modo. Dñ nõ solũ admiror: sz stupeo quali audacia tot hoĩes supra oẽs mortales in sapiã se pu blice extollẽtes contra phisicã rõez et contra sacre scripture doctrinã talr̃ se sñ moᵒ mlt̃iplicant. Dixit enĩ aristotiles iiᵒ li bro suo de aĩa. q̃ oĩm nar̃a constantiũ determinata est rõ ma gnitudinis et augmẽti. Vnde consequit̃: q̃ legẽ nar̃e nõ ser= uant: sed cã abiciũt q̃ i magnitudine et augmẽto terĩm sibi non statuũt. Jtẽ cũ scriptura nos ĩstruat. sapie xiᵒ caᵒ q̃ dꝰ oĩa ĩ mensura numero ⁊ ponderе disposuit. cũ talis mlt̃iplicatio super mendicitate seu mendicatione vt fratres assert sit fundata q̃ nec plonar̃ numerũ certũ pr̃statuẽ q̃ puideat: pmo nec vni plone de cetero poterit prouidere nec pondꝰ sz vt locũ fixũ mendicantes obtinẽãt possint prefigere. Cũ be mendici p singlos dies aut quasi suũ locũ egestate vrgẽte cõ pellanť exigere. nec mensurã plonis possit statuere sz vt si gulis diuinis officiis sint in numero certe plone cum pari modo egestate cõpulsi ministeriis relictis mendicare sepis= sime oportebit: consequturq̃ modũ oĩpotentis sapiẽ disponẽdi isti de mendicantiũ ordinibz suo modo multiplicãt p hᵒ clerũ et populũ impudune velut effrontes vbilibet oneran= tes. Jã enĩ istis temporibus non poterit magnꝰ aut medio=

eris in clero et populo vi℞ cibū assumere nisi ītes vocati af fuerint mendicantes non more pauperū petētes ad portas vel ostia huīliter elemosinā vt franciscus in testamento p̄= cepit et docuit mendicando. Sed curias siue domos sū vere cundia penetrātes et inibi hospitantes nullatenus inuitati edunt et bibunt que apud eos reperiunt secū nichilomin⁹ ātgrana aut lētia. aut panes aut carnes seu caseos. ⁊ si ī domo non fuerint nisi duo secū extorquendo reportant nec quisq̄ eis poterit denegare nisi verecundiā naturalē abiciat. Et est mirū q̄ dñi gregorii pape sñiam nō formidant q̄ in quodaz priuilegio publicato prelatis ecclesie ita scribit. q⁹ vere vicia sepe sub specie virtutū occulte subintrant et angēs sathane ī angelū lucis se plerūq̄ simulate transformat. Presentiū vobis mandamus auctoritate quatinus si quos de predictorū sēm ordine se dicentes in vr̄is partibz predicauerint ad que stū pecunie se conuertendo per quod religionē eoz qui paupertatē professi sunt contigerit infamare. vos tanq̄ falsarios capiatis et condēnetis eosdē. Tanta est jā in ipsis subtilitas hui⁹ artis. Dñ pauperes vicarii et rectores et cōes de populo quasi vbiq̄ istis tp̄ibus conqueruntur. Mirabilis iste modus viuendi apparet in istis qui se affirmant debere ex sua professione euangeliū obseruatos contra christi sñiam discipulos ad euangelizandū mittēn. Nolite transire de domo in domū. luce x°ca°. Et contra aliā scripturā docentē vitā neq̄ hospitari de domo in domū. ecclīastici xxix°ca°. Jta de curia in curiā. de domo in domū discurrere vt eoz claustruz eis sit carcer. An non est istud dānū graue in clero et populo veraciter hoc mīs apparet et oia ocasionat̄ ex vsu priuilegioz: primo ab vsu proueniunt qm̄ ipsa priuilegia predicationis et auditionis confessionū tā sctēse exercere pretendūt q̄ quisq̄ eos verecundar̄ repellere. Itē ista priuilegia et alia infra tangenda afferunt ipsis fratribus multa incōmoda. quia vidētur q̄ inficiunt eos multis generibus peccatoz

Peccatū enī est se īmergere peccáto inobediētie peccato auaritie et peccato superbie. Videt enī tā procuratio ꝙ obseruātia hoꝝ priuilegioꝝ oīm cōtētoꝝ in capło duō de sepultis īclementinis ꝛ etiā alioꝝ premissoꝝ peccatis fratres īficere Procuratio eoꝝ videtur eos inficere quo ad curatos in peccato iniurie. quia facta est contra ius siue dīnū mandatū quo dicitur. Non concupisces domū proximi tui. nō dēsidera bis vxorē eius nō ancillā non bouē non asīnū. nec oīa que illius sunt. exodi xx°ca°. Constat aūt ꝙ hec iura procurata a fratribus fuerant tempore procurationis iura curatorum.

Igitur contra diuīnū mandatū tunc fuerat ea concupiscere. procuratio vero concupiscentiā habebat annexā ꝛ primā in quocunqꝫ. Itē cū nō licebat tunc concupiscere bouē āt asīnū curatoꝝ iuxta diuīnū preceptū multomin⁹ licuit concupiscere ea que curatis erāt vtiliora scilꝫ iura premissa. Itē illa procuratio fiebat contra preceptū dē dilectione proximi Diliges proximū tuū: sicut te ipsū. qm̄ quisqꝫ se ipsū sic diligit ꝙ nollet alterius indebite concupiscere bona sua. Constat autē ꝙ illa iura curatoꝝ tunc non debeantur fratribꝫ igitur erant ab eis indebite procurata. et sic contra mandatū dei p̄missū Itē pariter suadet̄ p illud. Omnia quecunqꝫ vultis vt faciant vobis vos facite illis hec est enī lex et prophete. vbi cōstat ꝙ perficere tam agere ꝙ̄ omittere debemus accipere scilicet vt omittamus aliis facere ea que nollem⁹ scilꝫ q̄ nolle debem⁹ nobis fieri. ꝛ qs fēm vellet aut secundū eos velle deberet ꝙ ab eis monachi aut canonici regulares aut fratres alterius ordinis tollerēt ab eis priuilegia que iā habēt non puto ꝙ aliqs. igit̄ nec ipsi talia iniuriosa curatis illi facē debuerūt. Itē priuilegioꝝ ꝓcuratio pctō inobediētie. frēs inficit qm̄ ipsa priuilegia rēlas sue ꝓfessioīs īpugnāt. Dīno quid q̄ in approbatione sua supponunt et suggerunt ꝙ illi quatuoꝝ ordines ab ecclesia sunt instituti atqꝫ fundati super mendicitate atqꝫ artissima paupertate. Videtur autem ꝙ ha-

Lamus reflexionꝫ.

tere ius predicādi cælibus nō potest stare cū huiusmodi sū
damēto si huic priuilegio siue iuri sit annexa ptās exigendi
necessaria vite ab his quibus euāgeliū frēs annūciāt. sicut
erat in christi discipl'is. qñ ad illud ministeriū exercend' eos
direxit. Juxta illud. luce x. ca°. iā pretactū. In quācūqz domū
intraueritis ꝛc̄. Dignus est enī operarius mercedē sua. Et
dici vero recte tales vt videtur dici nō possunt: qualiter eni
dici possit vere mendicus. nō dico mēdicās habens ius libe
rū vite necessaria exigendi nō video. Vnde nec inq'sitores pra
uitatis heretice qui dicūtur abuti sepissime potestate eis cō
cessa. vexantes sepe diuersas personas litteratas et laycas
volentes remediū querere de iniuriis illatis per eosdē inq'si
tores aut ordinis sui frēs ita vt timore verecundie seu nota
tionis sup cā heresis et finalis iniusti iudicii quale dicūtur
sepius exercere pecunie sūmas graues ab eis extorquēt nec
quis penitentiarius aut lector hñs de certo siue ex pacto ne-
cessaria vite sue. videtur dici vere mēdicus. Et sic ista mini-
steria procurādo et etiā exercendo suā professionē dissoluūt. et
ita videtur qꝫ tā procurādo qꝫ volēdo tale priuilegiū ipsi pro
curātes suā regulā de mendicitate. non dico de mendicatiōe
que actū solū signat volebant abicere. Et sic eā in cordibus
suis abiecerūt sicut in sil'i ait saluator. Qui viderit mulierē
ad cōcupiscēdum eā iā mechatus est in corde suo. Mathei. v°
ca°. Si vero frēs ascripserunt. et vere vt michi videtur sicut
inferius probabo qꝫ huic ministerio siue officio predicādi in
ipsis nō est annexa facultas exigendi vite necessaria ab his
quibus euangeliū christi annūciāt. qm̄ nō sūt vocati frēs aut
missi ad tale ministeriū exercēdū. sed habēt licēciam que hec
precepit eis aut eos exhortatur vt ministeriū illud exerceāt
ex alio capite. Item cōsequitur scz ex priuilegiis sepulture et
facultatis recipiēdi oblata tunc deo. et alia ibi deo oblata ex
priuilegio audiendi cōfessiōes omniū sibi confiteri volētiū
quoniam de lege dei confessi non apparebunt vacui in con-

ſpectu dei ſcilicet ingredientes eccleſiam dei pro ſacramētis habēdis. ſicut patet exodi.xxiii°.ca°. Inobediētie pctm̄ incurrit: qꝛ ꝓtra doctrinā apli. ad ro°.x°.ca°. Jd exercent quomodo predicabūt niſi mittātur ſicut ſcriptū eſt. Qm̄ ſpecioſi pedes euangelizantiū pacē euangelizantiū bona. et ad hebreos.v° ca. Nemo ſumat ſibi honorē: ſz q̄ vocat̄ a deo ſicut aaron. Et cōtra xpi doctrinā. Nolite vocari rabi nec vocemini magiſtri. vn9 enī eſt magiſter veſter chriſtꝰ. Mathei.xxiii.ca. Sunt g° inobediētes qui i profeſſiōe ſua euāgeliū chriſti ſeruare promittūt. et tm̄ cōtra legē ſuā in euangelio traditā priuilegiū tale procurant. Jtem de fratribus minoribus hoc ſpecialius videtur poſſe inferri. qm̄ nemo ambigit quin facilioris et laxioris obſeruantie ac minoris meriti ſit in eis cum iſtis priuilegiis ſup facultate predicādi cōfeſſiōes audiēdi ſepulturas habēdi. et tres cartas omniū prouētuū ſibi appropriandi vitā tranſigere ꝙ viuere ſine illis a beato franciſco fuerūt inſtituti. Jgit̄ illa priuilegia procurando retro reſpexerunt poſtꝙ miſerūt manus ad aratrū contra preceptū et regulā ſancti franciſci. Dicitur enī in eius regula iſto modo. Finito vero anno ꝓbatōis accipiant̄ ad obediētiā ꝓmittentes iſtā vitā et regulā ſemp obſeruare, et nullo mod̄ licebit eis de iſta religione exire iuxta mādatū dñi pape qꝛ ſcōm ſanctū euangeliū. Nemo mittēs manū ſuam ad aratrū et reſpiciens retro aptus eſt regno dei. hec ibi. Qui igitur talia priuilegia procurarūt qꝛ retro nō dubiū reſpexerūt: peccatū inobediētie cōtraxerūt. Jtem cū dicat̄ in principio eiuſdez ſecūdi capituli. Si qui voluerint hāc vitā accipere et venerint ad fratres nr̄os mittant eos ad ſuos miniſtros prouinciales quibus ſolūmod̄ et non aliis recipiendi frēs licencia concedatur. miniſtri vero diligenter eos examinēt de fide catholica ⁊ de eccleſiaſticis ſacramentis et ſi hec omnia credāt et velint ea fideliter confiteri et in vſqꝙ finem fideliter obſeruare ⁊c̄. Finito vero anno probationis ⁊c̄. Fratres vero eō

trario priuilegium procurārunt ꝙ tam inferiores in ordine ꝙ prouinciales ministri possunt homines ad ordinē suū re-cipere. pmo ipsi frēs indifferēter hoc faciūt cū sic priuilegiū procurādo volebant regulā in illa parte dissoluere seu laxare cōsequit ꝙ pctm̄ inobediētie cōmiserūt aut si sine priuilegio ita agāt nō minus cōtra suā pfessionē inobediēter hoc agūt

Item hoc idē cōsequit propter illā clausulā regule Mini-stri vero diligenter eos examinēt ꝛc. Contra quā clausulaz directe agūt quotidie cū quasi nullus ad eos accedat nisi iu uenis circumuētus qui nec nouit quot aut qualia sunt eccl̄ie sacramenta. nec scit fidē ab hereticis separare et nichilomi nus vix reperit fratrū locus notabilis quin sit ibi pueroz infra decenniū cōuētus vnus aut saltim dimidius. Quis p test ambigere quin istud in fratribus inobediētie sit peccatū proueniens in ipsis ex priuilegiis pretactis quibus ita ditā tur et taliter orāt ꝙ pueri ad eoz vota faciliter inclinātur et precipue qz audiūt cōfessiōes ī domib⁹ suis ꝛ ī domib⁹ parētū púoz. Igit̄ hꝰ modi pcuratio priuilegioz istoz ꝛ abusus eoz peccato inobediētie inficit ipsos fratres. Itē cū in regula sancti frācisci dicatur et ī capitulo Exiit de verboz significa-catiōe libro sexto etiam declaretur a fratribus obseruādum ꝙ fratres nō predicēt in episcopatu alicuius episcopi cū ab illo fuerit ill̄ cōtradictū. Et sāct⁹ frācisc⁹ in testamēto suo sic dicit. Et si haberē tantā sapientiā ꝓtā salomon habuit et inuenirē pauperculos sacerdotes huius seculi in parrochiis quibus morant̄ nollo predicare vltra volūtatē ipsoz. et ipos oēs alios volo timere amare et honorare sicut meos dños ꝛc. Et dñi mei sūt. hec ibi. Qualē vero reuerentiā frēs sacer dotibus pauperculis exhibent ablcōdi nō potest nec poterit cū sit nulla. sed irreuerencia vbilibet loco sui reperiri pterit subrogata. Ipsi econtra priuilegiū in capitulo. dudū. cōten-tū procurarūt sibi cōcedi sic pcurādo in volūtate sua pecca-tū inobedientie habuerūt: qz legē illā eis prius īpositā tollere

voluerũt. Dicit enĩ btũs augustinus sup illo versiculo psal mi cẽtesimi xcimioctaui. Legẽ pone michi dñe hoc modo. Qui timore pene nõ amore iusticie opera legis facit: pfecto inuitus facit. qđ aũt inuitus facit si fieri posset vellet vtiqz nõ iuberi. hoc per legẽ quã vellet nõ esse nõ est amicus sz po cius inimicus. nec mũdaꝫ opere q̃ imũdus est volũtate. hec augustinus. Constat autẽ qꝫ pcurãs vt frẽs nõ obtẽta licen cia epi in sua dioceli pdicare et cõfessiões audire volebãt re gulã ibi cõtrariã omnino nõ esse. et sic extat qꝫ eã nõ amore iusticie. sed solũ timore pene seruauerũt et volebãt eis illam iussam nõ esse et ita nõ illius legis prioris amici sed inimici tunc erãt. et scõm augustinũ immũdi volũtate Jtẽ isti pcu rantes priuilegia q̃ suã regulã seu professionẽ impugnãt nõ possunt vt videꝫ fidẽliter eo casu pferre illã clausulã oratõis dñice. Fiat volũtas tua sicut in celo et i terra. Math. vi°. ca° cum tñ ad id ex pfessiõe euãgelii teneãtur. Sic enĩ sctũs frã ciscus suã regulã ichoat. Regula et vita fratrũ minoꝝ hec est scilicet dñi nri iesu christi euãgeliũ obseruare cũ nullis sit dubiũ quin voluntas dei sez eius p̃ceptũ siue cõsiliũ sit qꝫ fra tres suã regulã ab eis professam in finẽ obseruẽt. cũ hoc etiã precipiat in regula. scdo ca°. Et istud pcurantes in corde suo ecõtra procurãt vt obseruantia relaxeꝫ. Dñ cõsequit qꝫ pcu rantes peccato inobediencie quoad deũ et quoad suã regulã sunt infecti. Item ex alio capite videꝫ hoc: qñ nec cõfessio nes audire nec predicationis officiũ exercere pterũt isti fra tres sicut nec alii nisi ad sacros ordines pmoti ad q°s cũ pctõ inobediẽcie vt videꝫ pmouenꝫ cũ sit lex cõis ecclie qꝫ nullus promoueaꝫ ad ordinẽ sacrũ nisi habeat titulũ sufficientẽ ad vestitũ habẽdũ et victũ qualẽ titulũ q̃ frẽs nõ habẽt cũ sint vt dicunt vere mendici contra hanc legem vt videtur om nes et singuli promouentur. et sic nõ tantũ inobediencie sed etiã ambitionis tã sublimẽ statũ pcurando sibi cõcedi pctñ incurrũt. Jtẽ cũ regula sãcti frãcisci p̃cipiat eodẽ capitulo

de predicationibz ꝙ nullus frm̃ ppo penit⁹ audeat predicare nisi a generali ministro hui⁹ frnitatis fuerit examinat⁹ et approbatus et ab eo predicationis officiū sibi concessū. Et contra ē priuilegiū procuratū vt scilz ministri prouinciales possint id facere. Frēs h̄ꝰ pcurātes itez contra suā rl'az procurabant pctm̃ p consequs inobedientie cōmittendo Jtē sā ctus franciscꝰ in testamento suo sic precepit Precipio firmit p obedientiā frībz vniuersis ꝙ vbicūqz sint nō audeant petere aliquā lr̄am in curia romana p se vel p interpsitā psonā neqz p ecclesia neqz pro aliqꝰ loco neqz sub specie predicationis neqz pro persecutione suoz corpoz. Hec ibi. Et frēs ecōtra p se ipsos ista priuilegia et etiā per lr̄as procurabāt qm̃ in ipsis priuilegiis continet vrīs precibz inclinati. Et sic vidēt ꝙ illa procuratio ipsos procurantes inobediētie pctō in fecit. Sed forsitā frēs hic dicerent ꝙ dns papa gregoriꝰ nonus sicut dr i decretali dni nicolai tercii Exiit de paradiso. declarauit frēs non teneri ad mandatum frācisci in illo testamento contentū. Et rndet eisd frībz ꝙ dns nicolaꝰ nō asserit ꝙ gregoriꝰ ixꝰ taliter declarauerit. sz dicit sicut asserit. Dñ videt ꝙ frēs sup hꝰ nullā declaratoriā lr̄am hūerunt: qm̃ verisimile est si quā lr̄am hūissent ꝙ illā exhibuissēt coram dño nicolao. Et tunc vt videt nō dixisset vt asserit sed vt in eoz lr̄is vidimꝰ contineri. Jtē esto ꝙ dns gregoriꝰ taliter declarauerit. nō alō intendebat ꝙ id qō sue rōnes ꝓcludūt Dicit enī dns nicolaꝰ in predicta decretali Exiit istoꝰ loqns de ipso dño gregorio nono q̄ sicut asserit accedens piculū aiaz et difficultates quas propter hꝰ possent incurrere dubietatē de ipsoz cordibz amouēs dicit frēs ipsos ad ipsi⁹ mandati obseruantiā nō teneri qō sine ꝓsēsu frm̃ z maxīe ministroz quos vniuersos tangebat obligare nequit nec successorē suū quōlz obligauit cū nō habeat iparē par īperiū. Nos autē circa pñtē articlz nichil duximꝰ innouandū. Hec ibi vbi. q2 dns gregoriꝰ dicit. videtur ꝙ dns gregorius si quid fecit nō aliud in hoc egit: ꝙ decretum

aut ꝺclarationē ꝙ fratres ad illud mãdatū sancti frãcisci nō fuerant obligati intelligendo quatin⁹ erat mandatū ipsius qm̃ nil amplius probatur per rationes ipsius scilz qr nō fuerant euocati ad hoc omnes quoz interfuit ⁊ ꝙ par in parē nō habet ĩperiū Cū qua ꝺclaratione vidꝫtur stare ꝙ frēs illud testamentū nichilominus seruare tenebantur. et in presenti tenentur. Si auctoritate diuina per francisc̄ illud traditū erat eis qm̃ ad mandatū ꝺi non oportuit vocare ministros nec successor francisci deo mandante par fuit. sic ꝙ rationes ille non obstāt qm̃ ꝺe mandato ꝺei et auctoritate eius intimatis fratribus per francisc̄ fratres tunc tenebant. et in presenti tenentur illud testamentū seruare Q⁹ autē sic fuerit ex codē testamento in fine vidꝫtur vbi sic dicitur. Et nō dicāt fratres. Hec enī est alia regula que est recordatio ām onitio et exhortatio. et meū testamentū qꝺ ego frater frãcisc⁹ paruulus facio vobis fratribus meis benedictis propt hoc vt regulā quā dño promisimus meli⁹ catholice obseruemus et generales ministri et omnes alii ministri ⁊ custodes per obedientiā teneantur in istis verbis nō addere vel minuere ⁊ semper hoc scriptū habeant secū iuxta regulā et in omnibz capitulis que faciunt qm̃ legunt regulā legant et ista verba et omnibus fratribus meis clericis et laicis precipio per obedientiā vt non mittant glosas in regulā nec in istis verbis ꝺicendis ita voluit intelligi. sed sicut michi ꝺedit dñs pure et simpliciter ꝺicere et scribere regulā istā et verba ista sīpliciter et sine glosa intelligatis. et cū sctā intentione obseruetis vsqz in finē. Hec ibi. Ex qbus vidꝫtur ꝙ frēs posſūt vnuz eligere ꝺe duobus. aut institutorē ordinis sui francisc̄ mendaciū affirmasse et ita eē dānatū. Vel vez esse quod dicit ꝙ scilz suū testamentū nō est alia regula: sed recordatio pri⁹ ꝺate. et ita sicut tenētur priorē regulā: sic et hoc testamentū tenētur seruare. Jtē cum frãcisc̄us affirmet ꝙ ppter hoc ipse testamentū hoc fecit fratribz suis bñdictis vt r̄am quā ꝺeo

promiserũt melius catholice obseruaret. aut illud fecit mẽ-
dacio. et iterũ dicent illũ dãnatũ. aut testamentũ suũ seruã-
do suã regulã magis catholice obseruarent. et per consequs
sine obseruantia testamenti illius minus catholice suã regu
lã obseruarent. et ita fuerunt in procurando declarationẽ p̃-
riã respicientes retro. et in via regni dei retrogradi et inep-
ti et sic inobedientie peccato infecti. Jtẽ cũ ipse per obediẽ
tiã fratribus suis precepit q̃nõ adderent nec imutarent. ꝛ q̃
illud testamentũ secũ haberent. etc̃ que sequũtur aut ipse in
negocio tanti periculi precepit et attruere deberet hoc pcm̃
ipsũ esse dãnatũ aut q̃ iuste et sctẽ ita precepit. et habent oñ
dere cur alleuiando tante sanctitatis pondus non respexerũt
retro sic se regno dei faciendo ineptos. Jtem cũ in his ver-
bis franciscus affirmet q̃ dñs dedit sibi sĩpliciter ꝛ pure hãc
regulã et hec ỽba dicẽ et scribẽ: aut propter tm̃ mendaciũ in
exitu huius vite dicent cũ dãnatũ. aut q̃ vere dñs dicit sibi
et ita diceret fratribus suis. et sic ipse diuinũ mandatũ ĩ hoc
fratribus suis dicit. et per consequs nõ obstañ. q̃ illud testa
mentũ ratione mandati sctĩ francisci nõ teneantur frẽs ser
uare nichilominꝰ qꝛ est mandatũ dei eis per sctm̃ franciscuz
suũ institutorẽ expressũ illud seruare tenẽtur Eligãt fratres
qd̃ voluerint ex duobus et puto q̃ eligent affirmare q̃ sãcte
sine tantoꝝ mendacioꝝ peccatis decessit. et sequitur q̃ frẽs
procurando lr̃as apl̃icas contra mandatum dei et sue regu-
le se pctõ inobedientie infecerunt. Loquor cõtra frẽs mino
res diffusius super isto. qꝛ ipsi lundonis incoarunt negociũ
occasionẽ aliis ordinibus ministrantes. Et qꝛ ipsi pre ceteris
de perfeccione euangelica disputantes eã spontance mendi-
citati ascribunt in tantũ q̃ vnus de ipso ordine predicando i
festo oĩm sanctorum vt michi fuerat reportatũ descriptis q̃
tuor gradibus paupertatis quartũ perfectionis maioris p-
mo sũme perfectionis euangelice affirmabat scilicet nichilĩ
mũdo hẽre proprĩũ aut cõe. sed mendicare cũ christo qd̃ dicũt

vẽm statũ sicut et oĩm nr̃m q̃ sumus inferiores pater sctissi
me scandalizat. Et ob hoc super hoc sicut super aliis supra
tactis. Nolite iudicare scd̃m faciẽ: sed rectũ iudiciũ iudicate.
Videtur enĩ valde mirabile: pmo verius eloquendo verissimi
le nõ videtur q̃ per mille annos et fere ducentos nullus ordo
erat in christi ecclesia militãte quã iohẽs apostolus appellat
ierl'm circa principiũ apocalipsis xxi capli. Et ego iohãnes
vidi ciuitatẽ sanctã ierl'm nouã de celo descendẽtẽ a deo pa-
ratã sicut sponsam ornatã viro suo qui perfectionẽ euange
licã obseruauit: sed q̃ franciscus ad hoc primo ordinẽ adiue
nit: si enĩ ecclesia militans in verbis iohĩs si pro qr.qr ierl'm
appellatur cũ affirmet eã de celo descendere: satis constat q̃
tp̃e illo ecclesia militans qr de celesti triũphante descendens
sui institutoris christi perfectionem habebat tanq̃ sponsa a
christo sponso suo ornata. et nõ erat ita deformis vt apice sũ
me perfectionis careret. tunc et tot annis seq̃ntibz Quis to
lerabiliter possit audire q̃ francisc9 in fide nouici9 meli9 atqz
vtili9 viã humane perfectionis istituit q̃ ds omps oĩbonus
oĩsapiens fecerat in hoĩs institutione primaria quẽ tñ deus
instituit q̃ eo formato statim posuit in paradiso vt operare
tur et custodiret illũ inicio sacre scripture tradente vbi opa-
tionẽ corpalẽ sufficientiã ac possessionẽ rez mobiliũ et earũ
que pro suo vsu custodiã mendicitati vt michi videtur docu
it preferendas quẽ tamen in paradiso posuit vt oparet̃ et a-
lia scriptura concordat. qr hõ nascit̃ ad labrẽ vt auis ad vo
latum. Job quinto. Et vt illũ paradisũ scilicet tanq̃ suũ cu
stodiret in quo bonorum mobilium et ĩmobilium affluenti
am obtineret: sed de isto infra ioquar diffusius. Videtur igi
tur ex premissis q̃ fratres procurando ista priuilegia seipos
peccato inobedientie infecerunt. Item in procurando ista
priuilegia fratres videtur peccatum auaricie incurrisse
Primo quia non procurant sibi priuilegia alia sup aliis ar-
ticulis sacerdotalis officii scilz vt possent pueros baptizare

vt posset in subsidiū curatoꝝ in die pasche parrochianis sacramentū eucharistie ministrare aut extreme vnctionis eis sacramētū cōferre. vbi esset tātū meritū pietatis: q̄tū i istis aut amplius. sed supis solū priuilegia huiusmodi omissis ceteris ꝓcurabāt quibus directe vel indirecte cōmoda tēporalia annectūtur mirabiliores cūctis mercatoribꝰ et etiā artificibus in hoc effectu artifices quoad lucrū adiuncta sua professione quā fingūt sup sua mēdicitate seruanda. nō enī puto q̄ erat a mūdi origine via facilior siue callidior ad opes facile perq̄rendas q̄ per premissa priuilegia mendicitati facte obligatione vere seu ficte adiuncta. Item cum constet nō obstante q̄ fratres haberēt potestatē liberā recipiendi ad sepulturā in locis ipsoꝝ nichilominus remanere poterat in suo robore ius cōe scz q̄ omēs oblatiōes et oīa funeralia deberentur ecclīs et ipsoꝝ curatis. Q̄ igitur vnū cū altero a fratribus fuerat procuratū. patēter videtur imminere q̄ illius ꝓcuratōis auaricia causa erat. Est ei regula aristotel. p° posterioꝝ. Ad cognoscēdū alicuius passiōis seu effectus subiectū seu causā precipuā vt proinde inq̄ratur q̄ est causa qua immediate posita ponitur ipse effectus et qua perempta primitur. que regula satis affirmat q̄ cōmodū tp̄ale fuit in ꝓcuratōe hoꝝ priuilegioꝝ causa precipua. cū sine illa procuratio hec non fiebat et ea sola fuerāt procurata. que ista cōmoda obtinebāt. Cui⁹rei satis patens est signū q̄ nō more thobie ad sepeliendū rapiūt corpora pauperū defūctoꝝ. sz instar vulturis vltra mare ad quingenta miliaria sua alimēta odorando sentientes ea querūt sicut dicit auerrops cōmentatoꝝ scdo de aīa recolo. ca°. de odore. Hoc enī signuz satis affirmat q̄ frēs istud sepulture cū aliis annexis oblationib⁹ priuilegiū propter alimētū p̄cipue nō propter mie exercēde meritū procurarūt. Itē de priuilegio audiēdi cōfessiōes oīm indistincte. aliud ꝓbabilit vt videt suspicari nō poterit cū q̄lz sanctus p̄ter ipos audire cōfessiōes horrescat. q̄m vnus ē cuiq̄

peccáta sua agnoscere et si aliena nō discat. Ḇñ nec monachi albi aut nigri nec regulares canonici officium tale desiderāt aut alii viri sancti nec dubiū si ex deuotiōe sancta talis procuratio procederet ꝙ in aliq̄bus viris deuotis nō in solis scīs fratrib⁹ aliquotiens appareret. Ḇñ probabiliter potest inferri ꝙ auaricia tāꝯ causa p̄cipua in tali ꝓcuratōe mētē procurantis infecit Item ad hoc ꝙ regula sancti frācisci p̄cipiat isto modo. Precipio firmit̄ et fratrib⁹ vniuersis ne hēant suspecta cōsortia vel cōsilia mulier. neq̄ ingrediant̄ monasteria monachor̄ p̄ter illos quib⁹ a sede aplica ꝑcessa fuerit licentia specialis aut fiāt cōpatres vir̄ aut mulier ne hac occasiōe inter frēs vel de fratrib⁹ scādalū oriat̄. et frēs a contrario procurarūt videlicet vt audire poterūt cōsilia secretissima mulier reginar̄ et aliar̄ oīm indistincte etiam capite inclinato ad caput multū obediēter nō insequentes vestigia sancti iob. qui dicit. Pepigit fedus cū oculis meis ne cogitarem de virgine ita vt per tale cōsortiū iam cū pulcherrimis dominabus philosophent̄ in cameris. Ḇñ per orbē scandala que nolo exprimere de fratribus sunt exorta patēter vt multis videat̄ per abusū huius priuilegii. ꝓmo per abusū sue regule a priuilegio occasione sumpta inobediētie peccato se ipsos inficiūt. Itē ꝙ hor̄ priuilegior̄ procuratio peccato superbie mētes procurantiū infecit. multipliciter suadet̄. primo q̄ in decretali Exiit. inclemētinis de ẏbor̄ significatiōe affirmat ꝙ sctūs frāciscus suos frēs in pauptate et humilitate fundare volebat. Et cōstat ꝙ procurare honoris ecclesiastici statū sublimē humilitatē impugnat et ambitōis pctm̄ habet annexū. g° ꝛc̄. Probat̄ minor assumpta per auctoritates iā tactas. et per illud saluatoris filio zebedei responsum. Nescitis quid petatis ipsis per matrē suā petētibus ꝙ vnus eor̄ sederet ad dexterā eius in regno suo et alius ad sinistrā. Sup quo dicit crisostomus in opere perfecto. O error salutaris q̄ totius mūdi soluit errorē. Si enī apli non errassent

vnde nos cognoscere poteràmus q̃ nõ omne q̃d videt̃ bonũ
desiderare bonũ est. Nunc aũt scimus q̃ aliud est opus vnũ:
aliud primatis honoris:et cito post nã desiderium primatis
ex iactura nascit̃ cordis.qui autẽ est humilis corde nũq̃ desi-
derat superior apparere.et infra Seculare q̃dẽ primatũ ẽ desi
derare et si ratio nõ est vel causa est.et si iustũ nõ est vel vtile
primatũ aũt eccliasticũ cõcupiscere neq; ratõ est neq; causa.
q̃ neq; iustũ est neq; vtile. hec ibi ⁊ multa addit silia quibus
nitit̃ suadere q̃ nũq̃ sine ambitiõe desideratur primat9 eccl'ia.
Cõstat aũt q̃ habere statũ p̃dicãdi et cõfessiões audiẽdi ẽ in
eccl'ia status honoris siue primatus. Inficit se g° peccato su
perbie q̃ illũ procurat Jtẽ cõfirmat̃ hoc alit̃ Cũ enĩ aplus di
dicat. Quomodo p̃dicabũt nisi mittãtur sicut scriptũ ẽ. Q̃
specioli pedes euãgelizantiũ pacẽ et euãgelizãtiũ vnũ a deo.
Ro.x.ca°.nec ipsi sũt missi a deo ad illud officiũ per aliquod
q̃d ego vidi hucusq;.Sed videtur q̃ ex p̃sumptione propria
ad officiũ illud ascẽdũt.Caueant ne p aliũ q̃ p christũ hostiũ
vt latrones ab eo iudicẽtur vt fures. Juxta dicta ipsius io-
hãnis.x.ca. Amen amen dico vobis q̃ nõ intrat per ostiũ in
ouile ouiũ sed aliũde ascẽdit.ille fur est et latro. Et cõsequen
ter affirmat.ego sum hostiũ. et sic videtur esse de eis aut eis
sil'es de quibus dicitur. pphete Jheremie.xxii. non mittebã
prophetas et ipsi currebãt.nõ loquebar ad eos: et ipsi pphe
tabãt. Dñs cito adiũgitur. Ecce ego ad prophetas dicit dñs
qui furãtur verba mea vnusq̃sq; a proximo suo. Si enĩ nõ
sunt missi a xpõ:ipsi furãtur verba curatoꝝ et supioꝝ suoꝝ
quib9 solũ de iure cõi officiũ p̃dicãdi dicitur cõuenire Jtem
q̃ obseruãtia priuilegioꝝ istoꝝ inficiat obseruãtes etiã mo
do pinisso suadetur.q̃m nec p̃cipitur fratrib9 nec ad eoꝝ pro
fessionẽ seu regulã pertinet predicatõis officiũ exercere.Dñs
liberũ eis videt̃ p̃dicare ĩ publico aut cõfessiões audire.cũ g̃
officiũ tale volũt admittere peccare mortalit̃ volũt.Primo
q̃ noscũt aut scire deberẽt q̃ priuilegia ipsa erãt procurata me

diantib⁹ pctis mortalibus supratactis.et ꝑ vsu ipsoꝝ cū g°
illis vtūr gratificāt ꝑcuratione iniquā sicut qs māducās de
rapia aut furto obtēto ꝑ vsu ipsi⁹ gratificaret māducādo ip
sam rapinā aut furtū.et ꝓ tales bñficiū ad ei⁹ cōmodū sy=
moniace ꝑcuratū cōicaret cū ꝑcurāte i symonic pctō.et illud
gratū hēret et esset sub illo decreto apli ad ro.p° ca°. Qui ta=
lia agūt digni sunt morte.nō solū aūt ⁊c̄. vt supra ꝓbatū est nec
excusari per cōcessionē siue licētiā dñi pape potuerūt vt vide
rūt qm̄ dñs papa in sua cōcessiōe obstāciā illā nō posuit nec
eū eā ponere decuisset scilicet. Concedimus ista fratribus nō
obstāte cōsciētia eoꝝ puersa:sed solas instātias iurium hu=
manoꝝ videt intendere relaxare sicuti si homicide aut sym=
niaco aut habēti corporalē defectū latētē q̄ cū redderet inhabi
lē cōcederet facultatē plura bñficia curata retinēdi nō ꝑpter
hoc potest inferri q̄ licite siue iuste illa ꝑterit retinere sz iu
ste scōm qd scilicet ꝯtū ad hoc q̄ non ipugnaret illius legis
obstātiā.et sic si bñficia retineret nō obstāte dispensatōe pec
caret mortaliter. Sic enī michi videt in nro proposito scz q̄
licet quoad ius illud quo talia ministeria solū debēt curatis
per dñm sūmū pōtificē cū fratrib⁹ dispēsēt nō ꝑpter hoc po
test inferri q̄ frēs iuste ꝑterūt simplicit priuilegiis illis vti
sed iuste scōz qd scz quo ad hāc legē eis prius obstātē Cū quo
stare videt q̄ sine pctis mortalib⁹ illis priuilegiis vti nō pos
sunt.qm̄ vt videt per gratificationē illā cōtinue ab eis reten
tā remanēt in peccato mortali.ac si ipi tūc aut ꝑcurarēt aut
procurātibus assentirēt.et si dixerint ipsi frēs: q̄ frēs possūt
et poterūt penitere de isto peccato: et sic nō potest cōcludi cū
iam aliqui remaneāt ī pctō. ecōtra dicet q̄ sicut in furto nō
ꝑterit qs veracit penitere nisi prius facta restitutōe sublati
sic nec in nro proposito. sed dicēt q̄ ī presenti saltē habēt iuste
ꝯtū ad curatos hec iura et emolumēta inde sequentia.qz per
summū pontificē q̄ sufficientē ꝓtestatez habet et habuit ad
eadē cōcedēda et ita ea restituere nō tenētur.ibi ecōtra dicet

ꝙ nō obstante titulo acquisito p dñm sūmū pontificē restitu
re indirecte lz licet nō directe artari vidēt qm̄ dñs papa il
lam culpā gratificationis pretactā in concedendo priuilegiū
nō relaxat. ymo nec potuit relaxare fratribz iplis non vere
penitentibus aut contritis. et q̄diu illud peccatū manet in
fratribus nō possūt vt vidēt veraciter penitere nisi iura sub
tracta rectoribus q̄tū in eis est: restituant. Vñ vidēt ꝙ fra
tres q̄diu non restituunt illa iura q̄uis etiā propter conces-
sionē dñi pape factā fratribus nō videtur de lege humana cu
ratis fratres non possunt vaciter penitere. quis enī vere pe
niteat de alicui⁹ rei acquisitione in qua et nichilomin⁹ de ei⁹
retentione letat̄ nemo vt videtur probabiliter iudicandum
Fratres igit̄ presentes et ipsa priuilegia obseruantes sūt pec
catis pretactis mortalibus inuoluti siue infecti. Itē de ista
licentia in casu cōsilii tractat beat⁹ bernardus diffuse in scōa
epl'a ad adā monacū. Et est casus ꝙ ille monach⁹ post pfessi
onē suā in monasterio suo factā quoad perpetuā morā ibiō
sicut habent de more vt dicit̄ ad aliud monasteriū cū suo ab
bate accessit vbi moratus est de licentia sui abbatis. et ei⁹ mā
dato petita etiā super hoc sūmi pontificis licentia et obten-
ta. quē bernard⁹ aperte redarguens nitit̄ rōe mltiplici affir
mare ꝙ nec sine pctō etiā de iussu sui abbatis debeat hoc facē
nec de licentia sūmi pōtificis cui⁹ licentiā pcēte nō debebat Ad
suadendū primū supponit vnū principiū quod etiā aristoti-
les tercio ethicoꝝ describit et ponit scilz ꝙ sunt aliq̄ vna sim
pliciter vna que fieri mala non possunt. et aliq̄ mala q̄ fie
ri simpliciter vna non possunt. Et inter ista extrema sunt
duo media que bene fieri possunt et male. Exēpla primi sūt
scōm eū caritas fides et spes. Exēpla secundi. furtū. homici
diū. incestus. et istis silia. Exēpla tercii gradus sunt. obedien
tia. iciuniū. et istis silia q̄ etiā bene et male possunt fieri iux-
ta cōditiones ānexas. in q̄bz solū vt sibi obediētia locū habz
hoc posito inqrit in q° gradu sit. h° fctm̄ in quo paruit iussui

sui abbatis et affirmat q fuit in scdo scz in gradu maloꝝ si plicit er hº vt sibi videt ve ꝯcludens q nō potuit bñ fieri i ob hoc in hº fctō iussui sui abbatis parere nō debuit: sz plane re sistere. qr in tli ope de se malo scilz in solutiōe pmi sti abbatis debebat obsistere. Itē pnit pro rta q duobz precipiētibz pria potiꝰ maiori est parēdū. Cū igit ds precipiat vota seruare et obedientia sibi debite obseruari. si abbas suꝰ deo iferior preceperit illud dissoluere debebat deo potiꝰ obedire mādato sui abbatis contēpto Itē sctūs bernardꝰ allegat illud salua toris. Mathei xviii°ca°. Qui scādalizauerit vnū de pusillis i stis qui in me credūt expedit ei vt suspendat mola asinaria in colo eiꝰ. i demergat in profundū maris. Ve mūdo ab scan dalis necesse est eni vt veniant scādala veruntū ve hōi illi p quē scandalū venit atq; īiungit q iste adā mꝛonachꝰ suū mo nasteriū deserendo nō solū scādalizauit vnū christi pusillū sed multos Ex hº apet vt sibi videt cōcludens q ipse ve illud sal uatoris incurrit suo abbati parendo in casu premisso. Vtinā igit fratres actēderent qualiter istoꝝ priuilegioꝝ abusū ab e is nō solū scandalizant pauci pusilli sz i magni i p totā xpi eccliam et ex illo corā deo sctē concludet qd merent. et mlta alia ibi adduxit. Itē ꝙtū ad licenciā sūmi pōtificis dicit a perte q affert mali ꝯpendiū. qr nō excusat. fctm̄ seqns de se malū. i eiꝰ petitio fuit mala q vt dixit velle hēre ad malū licē ciā ipse sic dicit. Quis est malū neget assensū prebe malo. qō tñ fecisse sūmū pntificē nequaq; credideri nisi aut circū uentū mēdacio aut īportunitate ductū. hec ē scti bernardi sē tencia. Videant ipsi frēs an nō ita sit contra istā licenciā īpe tratā p eos sicuti contra ade monachi lñiaz procurata et cū sctō bernardo concludant q pctm̄ procurationis licencie cuz obedientia et solutione sue regule subsecuta affert eis malis cōpendiū sicut ipse bernardus affirmat in simili. Item ex quo quisq; frater cū predicationis officiū aut audiendc con fessionis exercet possit id respuere sine peccato cū seqtur vt

videt ꝙ ipse illud officiū tunc ꝑ suā professionē grātis assumit. et ita sicut in procuratiōe priuilegiox pax superiꝰē sua sū ꝙ procurātes peccauerūt mortalit cōtra diuina precepta ibi expressa: sic iste peccat mortaliter ꝑ ead dīna mandata libere vtendo licencia īpie ꝓcurata et inficit̄ pctis īiurie īobedientie auaricie atqz superbie vt videt̄ cū ex eisd̄ causis iniꝗ ipse vtat̄ lītia procurata ex ꝗbus aliꝰ procurauit scz propter predicationē et honorē. Vtinā adulteriū huiꝰ vlus licētie causa tercia nō existat. Iz sup hoc in clero et in ppl'o sit cōis fama de ista priuilegiox materia ⁊ eox abusu ⁊ cōtrarietate ad perfectionē frm et quo ad duas cōclusiones ꝓ me suasas superiꝰ ista michi sufficiant ī pñti Alia pla si oportebit adiciā et nō ābigo ꝙn si vellē illud facere alii nō omitt̄ēt sup hoc oībz ꝓ me modo petitis atqz expressis pfectissime. Nolite iudicare scōm faciē: sed iustū iudiciū iudicate. Per vrām sctitatem aut ꝓ aliquos meos dños cardinales suspenso vsu priuilegiorū tactox ꝓ me materiā contigentiū in quacūqz sui pte lite pendēte et predicta conclusio declaret̄ si id fuerit vtilitū iustuz. Prima conclusio erat ꝙ dñs ihesus christuꝰ in conuersatiōe sua humana sēper pauper erat. Nō qz propter se pauptatem dilexit aut voluit: vex qz quo ad paupertatē quā dñs nr̄ sustinuit michi aduersantes ⁊ ego nō fuimꝰ cōtrarii. sed qᵒ ad modificationē adiectā. nō qz propter se paupertatē dilexit aut voluit illā partic'lam suadew. Primo qz eē pauperē: est eē miserq sīue in miseria eē. Nemo vo propter se diligit miseriā. ergo nullus propter se diligit paupertatē. Itē scōm doctrinā aristotelis primi ethicox. Nichil ē propt̄ se diligibile nisi ꝙ sublato oī cōmodo subsequēte gratuite captaret̄. Pauptas vero et si ꝓpter eiꝰ tollerantiā mereant̄ tñ si nichil cōmodi ꝓpter tollerantiā seqretur. nec a deo. nec ab hoīe. nec a diabolo captaret̄. Igit̄ paupertas in christo nūq̄ ꝓpter se ē dilecta Itē nll's effectꝰ pcti est propter se diligibilis: sed nec ipsū pctm̄ est diligibile. etiā si corrupto aīo diligat̄. paupertas vo ē effectꝰ

pcti.g°ic̃.Probat̃ minor.qm̃ si primi parentes nr̃i inotẽciã tenuissent nunq̃ de nr̃a|progenie pauper aliquis extitisset

Itẽ nulla priuatio boni ẽ p se diligibilis. cũ oĩs habit9 sit p pter se diligibilis.& iuxta regulã philosophi t̃cio topicoꝝ. si ꝓpositũ de ꝓposito & oppositũ de opposito. Itẽ q̃ si habitus est bn9 priuatio est mala.& si priuatio ẽ bona hĩtus ei9ẽ mal9. Ditatio vero que est habit9 bona ẽ et deo amabilis cũ ipse sũme sit diues ergo pauptas que ditationẽ priuat est mala nõ est ergo ꝓpter se diligenda pauptas. Et vidẽt nimis puerile ad istud probandũ insistere cũ nemo vt puto nisi propter defectũ in philosophia aut logica diceret oppositũ. Sc̃da cõclusio erat q̃ dñs nr̃ iesus christus nũq̃ spontanee mendicauit quã sic primo suasi. Si ipe spontanee mendicasset cõtra diuinũ mandatũ egisset. Non ꝯcupisces domũ proximi tui. nõ deliberabis vxorẽ eius.non seruũ.nõ ancillã.nõ bouẽ.nõ asinũ.nec oĩa que illius sunt. Exodi xx°ca° qm̃ qui spontanee mẽdicat petit & p cõseqũs ꝯcupiscit rẽ ꝓximi sui igit̃ q̃ spõtanee mẽdicat facit cõtra dinũ ꝓceptũ qđ de xp̃o nẽo auderet astruere. Itẽ si xp̃s spõtanee mẽdicasset ald̃ mãdatũ dinũ soluisset sc̃z oĩno egens & mẽdic9 nõ erit inter vos. deutero. xv°ca°. qm̃ sc̃z nõ seruaret legẽ regiã precipientẽ q̃ in cĩtate nõ sit q̃s q̃ inermis qui permitteret alios eẽ inermes cũ posset de aliis de armis succurrere. sed ille qui cum posset remanere armatus arma sua sponte in flumine demergeret: sic ille sacerdos in ecclesia legem derelinqueret qua sacerdotibus est ꝓceptũ vt offerãt dona & sacrificia ꝓ pctis q̃ ad h° spõte se redderet ipotẽtẽ siue ihabilẽ.sc̃z nẽo vt estimo auderet de saluatore asserere q̃ fecerit cõtra diuinũ mãdatũ nũq̃ g° spontanee mendicauit gratis se faciẽs mẽdicũ.nec fingere q̃s potest q̃ premissũ preceptũ est cerimoniale cũ sit de morale & artí9 in lege noua: q̃ in lege antiqua expressum. cum saluator precipiat.luce xi° capitulo Quod superest date date elemosinam. et ecce omnia munda sunt vobis: vbi quidquid est vltra

ficticientiã precipiẽ dari vt nullus mẽdicus aut egenus siue egens in plebe remaneat et nõ seruãti cõminatur pena eterna. Mathei. xxv°. istomodo. Esuriui et nõ dedisti michi manducare. ꝛc̃. Jte maledicti in ignẽ eternũ qui parati estis dyabolo et angelis eius. Vñ claresci ꝙ artius cristicole obligãtur a dño. non permittendi inter eos mẽdicos ꝙ hoies sub lege antiqua. Jtem christus imperatorie legi erat subiect9 qm̃ et soluit tributũ cesari. sicut legiẽ Mathei. xvii°. ca°. vbi sic dicitur. Et cũ venisset carphanaũ accesserũt q̃ didragmã accipiebant ad petrũ et dixerũt ei. magister vester nõ soluit didragmã. Ait: etiã. Et cũ intrasset domũ: preuenit eũ iesus dicens. Quid tibi videt̃ symon? Reges terre a quibus accipiunt tributũ vel cẽsum. a filiis suis: an ab alienis? Et ille dixit. ab alienis. Dixit illi iesus. Ergo liberi sunt filii. Vt autẽ nõ scandalizemus eos: vade ad mare et mitte hamũ: et eũ piscem q̃ primus ascẽderit tolle. et aperto ore eius inuenies staterẽ. illũ sumens da eis pro me et te. Hec ibi. Et debuit tributũ illi esse soluẽdũ cũ q̃rẽtibus ab eo an licet cẽsũ dare cesari. et obtulerũt ei denarium cuius superscriptio cesaris erat. et ait illis. Reddite g° q̃ sunt cesaris cesari et q̃ sunt dei deo. Mathei. xxii. ca°. Nec fuisset cõueniẽs vt videt̃ ꝙ ipse tanꝯ legez comunẽ decreuisset esse seruandã quã subire volebat. Voluit igit̃ tali legi esse subiectus sicut erat subiectus ioseph fabro tanto magis vt videt̃ voluit esse subiectus legi imperatorie que fuerat naturalis. que precipiebat vt mẽdicãtes validi nõ remanerẽt in ciuitatib9. et ꝯto magis nec mendicantes spontanee in ciuitatibus debuerant remanere. Jtem si christus spontanee mẽdicasset legẽ & dilectõe proximi mẽdicando soluisset. qm̃ q̃ vere diligit primũ suũ sicut seipsũ non vexat eũ indebite. sic nec velle debet seipsũ a primo vexari indebite. Petere vero a primo qd̃ suũ est nõ egẽdo: est ipm̃ vexare indebite. christus g° nõꝯ. sic egit. Jtẽ cũ scriptura dicat primo suo paup odiosus erit. prouerbio. xiiii. ca°. ꝯto magis

mendicus proximo redditur odiosus. Si g° christus sponta nee mēdicasset: se reddidisset primis suis odiosū. qđ nō dice tur nisi alia rationalis causa subesset. Jtē si xp̄us sponta nee mēdicasset suo offendiculū euāgelio posuisset qđ ipe mi raculis cōfirmauit. qm̄ audiētes eius doctrinā ⁊ vidētes ei⁹ miracula rationabiliter vt vidēt̄ potuissent illā potius dice re esse illusiones et magica q̄ vera miracula cū sit verisile q̄ q̄libet sibi potius ac prius succurrere debet q̄ alteri. Quo modo g° pasceret ista quatuor aut q̄nq̄ milia hoīm faciēdo miraculū qui sibi nō poterat p̄curare victū sicut alias illude bant ei in cruce pendēri ita dicētes. Alios saluos facit se ip sum nō potest saluum facere. si rex israel est descēdat de cruce nunc et credimus ei. Mathei. xxviii. ca°. Jtē si christus spon tanee mēdicasset legē suā ppriā quā dicit esse legē et prophe tas soluisset. omnia quecūq̄ vultis vt faciant vobis hoīes vos facite illis. Hec enī est lex et pphete. Mathei. vii°. ca°. qm̄ nec ipse aliud velle debebat vt sine primi indigētia inquieta retraheret̄ ab eo: qđ tñ facit quicūq̄ spōte scilicet nō egendo mendicās. Jtē paulus apl's p°. ad tymot. vi. ca°. condānat eos qui questuz estimāt pietatē. quidquid vero paulus con damnat christus p paulū cōdānat qui euangeliū suū accepe rit per reuelationē ipsi⁹ vt ipse paulus affirmat ad galatas p°. ca°. Jgit̄ si christus spōtance mēdicauit cū spontanee mē dicare sit questū expetere vel verius p̄curare christus exercu it per se ip̄m qđ cōdamnauit p paulū et erat sibi cōtrarius (qđ nephas est dicere) g° christus nūq̄ spontanee mēdicauit Jtē si christus spōtanee mēdicauit: xp̄s facto fecit mēdaciū qm̄ qs ita cōtra facto mētē agendo sine verbo mētit̄. qui ve ro nō agēdo sed spōtanee postulādo elemosinā affirmās vbo se esse egenū siue mēdicū mētiret̄ in verbo. Jgit̄ qui ita petit elemosinā nō egēdo facto mētit̄ qđ nemo dicit de xp̄o Jtem si christus spōtanee mēdicauit: vere fuit ypocrita apparens mēdicus existēs. christus vero nūq̄ fuit vere mendicus. qm̄

qm̃ null⁹ est ꝺe mendicus ꝙuis mẽdicet: sed fictus q̃ sibi po test sufficere. q̃ vero mẽdicat spõtanee ẽ sibi sufficiens. alias scilicet nõ spontanee sed impellẽte indigẽtia mẽdicaret. chri stus g° ex quo nõ erat ypocrita nũq̃ ficte aut spõtanee men dicauit. Itẽ si christus spõtanee mẽdicauit cur petrus apl's matrẽ sancti clemẽtis discipuli sui quã ad laborãdũ manib⁹ estimabat fuisse robustã qui eã inter mẽdicãtes reperit acri ter increpauit. sicut fecisse legit̃ in vita sancti clemẽtis. ex q° in hoc secuta est christũ qui christũ dicũt spõtanee mẽdicasse habent ostẽdere quid vt vidẽt nõ possunt. nũq̃ g° christus spõ tanee mendicauit. Item si christus spõtanee mẽdicauit cle mens petri successor multũ errauit qui mẽdicitatẽ in cũctis cõuersis ad fidẽ ꝓ viribꝰ excludere laborauit. ex hoc specialit ab eccl'ia cõmẽdatus cũ mẽdicitas ipsoꝝ perfectionez scõm philosophiã auxisset Itẽ si christus spõtanee mẽdicauit cur clemẽs iacobo iherosolomitano epõ in epistola sibi directa. vt ponit̃ in decretis. xiii. questione ca°. p°. de dilectissimis do ctrinis et exẽplis apl'oꝝ obedire precepit si mẽdicare ad pfe ctionẽ vite pẽtineat et int̃ apl'os et discipulos vt ibi premitti tur nullus erat egẽs sic dicẽtes habẽt ostẽdere. Item si chri stus summus sacerdos existẽs spõtanee mẽdicauit eccl'ia sã cta scienter errauit: cũ statuit nullũ debere sine sufficiẽti titu lo ad sacros ordines ꝓmoueri cũ caput eccl'ie suo exẽplo do cuerit mẽdicãdũ. Itẽ si christus spõtanee mẽdicauit scãda lũ intulit ordini clericali cũ iuxta canonicas sanctiões episco pus aut clerus mẽdicãs inferat ordini clericali opprobrium

Itẽ si christus spõtanee mẽdicasset reddidisset se ipsũ de pec cato suspectũ: qm̃ sibi verecũdiã intulisset cũ nõ aliũde preci pue dicat̃ spõtanea mẽdicatio meritũ mẽdicanti acquirere: q̃ est actus hũilis atq̃ difficilis propter annexã erubescẽtiã naturalẽ. erubescẽtia vo siue verecũdia nõ cadit i hoiez studi osũ sicut affirmat aristoteles q̃rto ethicoꝝ in fine. nõ g° erat in christo et ꝙ cõsequẽs nec spõtanee mẽdicauit. Itẽ si xp̃s

spōtanee mēdicauit: mēdicare spōtanee ad pfectionē vite p tinuit: inepte igit dedit xps dns legē ātiquā statuēs vt sacer dotes i qbus debebat esse sūma vite pfectio possessiones hērēt et decimas si eis fuisset pfectius mendicare. Jtē si tot9 mū dus sub lege nature erraz statuēs sacerdotib9 de publicis or reis circa cibaria sicut legit i fine geneſis. Si eis fuisset am plius et amplioris meriti mēdicare. Jtē si xpus spōtanee mēdicauit. tūc mendicitas ad pfectionē euāgelii pertineret et eccl'ia dei errauit scienter dotationē eccl'iaz admittens. et sic pfectionē suoz prelatoz imminuēs qd nephas michi vi det: licet nescio que somnia ferāt cōtrariū. Jtē si sic mendi catio siue mendicitas ad pfectionez vite ptineret christiane vt a fratribus mendicātib9 affirmatur. cur nec christus nec spūs sctūs in scripturis sacris sup hoc alicubi nos instruxit videt nimis mirabile nec verisimiliter credi potest: et puto et erit mirabilis qui a principio sacre scripture vnū in finez vnū ad hoc verbū notabile poterit inuenire quin ad aliū sen sum sit dictū. Jtē cū christus discipulis suis pmiserat. Cū autē venerit ille spūs veritatis docebit vos omnē veritatez. Johis. xvi. ca°. Aut spūs sctūs sui officii erat oblitus qn ve nit ad ap'los in die penthecostes nō docēs hanc veritatē mē dicitatis ap'lis cū de hoc penitus in eoz actib9 nichil appa reat. aut ipsi posteris inuidētes veritatez eis dotā a spiritu eius tradere noluerūt. quoz neutrū puidus homo affirma bit. non g° pertinuit spontanea mēdicatio siue mendicitas ad tradendā per ap'los veritatē. Jtē quid dicēt ipsi de mel chisedech qui erat sacerdos dei altissimi et rex salem quem su pra abraham paulus extollit. Ad hebreos vii°. ca°. qualiter sine mēdicatōe spontanea tātus erat cū nō ipse scōm cuius ordinē christus erat sacerdos non vt christus spontanee mē dicauit ordinem suum tradens. habent contrarium affir mantes ostendere. Jtem cum propheta dicat prophetice. Non vidi iustum derelictū nec semen eius querens panem

Tñ econtra christo ascribit ꝑ sermonē prophicū q̄ erat iustissim⁹. Itē si christ⁹ spōtanee mēdicauit cur mittens discipulos ad euangeliū predicand̄. nō id eis precepit: sed directe contrariū scz vt de mercede laboris sui manducarēt et biberent ita dicens. In quācunq; domū intraueritis in eād domo mancte edētes ⁊ bibētes q̄ apud illos sunt. Dign⁹ ē operarius mercede sua. Luce x°ca°. Itē si christ⁹ spontanee mēdicauit nūq̄ laborē ad victū acquirend̄ mēdicatiōi prepsuit: qm̄ ex⁹ fecisset scz laborē aliquotiēs pretulisset. nil's ex ei⁹ opibz didicisset. nūq̄ eligibili⁹ eēt: vz victū sn̄ mēdicatiōe manuū laborē p̄q̄rentis an laborē postposito mendicare. q̄ aūt christ⁹ victū laborādo sibi acq̄siuit ꝓbabile q̄ a vulgo vocat⁹ ē. nō solū fili⁹ fabri: sed faber. qm̄ ex hac appellatiōe vulgari dicer̄ q̄ pro victu suo cū ioseph p̄e putato op⁹ fabrile exercuit. Pro ista cōclusiōe ad nc ista sufficiāt. donec p aduersātes fortiora adducēda ista īpugnēt. Tercia cōclusio hui⁹ materie fuit q̄ christ⁹ nūq̄ docuit spontanee mēdicare. hec tal'r suadet. cristus cepit facē ⁊ docē. Act i°ca°. Si igit mēdicare spōtanee docuisset: cū iux̄ precedētē cōclusionē nūq̄ spontanee mēdicauit fuisset sibi contrari⁹ in ope ⁊ sermone scz docēs et nō faciens. qđ verisil'e videt. Itē si christ⁹ nūq̄ spontanee mendicauit et alios docuit mēdicare reddidisset se de sua doctna suspectū. sicut ī articulo scde cōclusionis prioris Itē posuisz offendiculū euangelio suis aplis sicut deducit ī sexto articulo ibid̄. Itē sic dicēdo. legē īpatoriā iustā soluere docuisset sicut ibi in tercio artic'lo. Itē si docuisset spōtanee mēdicā dū cōtra leges supi⁹ allegatas et rōnes q̄si oēs ad precedentē cōclusionē. adductas fecisset q̄ ita istā et illā cōclusionē affirmant. Itē si docuisset spōtanee mēdicand̄: tūc petr⁹ pticeps hui⁹ doctne nimis īprudenter egisset in allegādo cās meritorias premii sibi reddi illā tā sublimē scz istos cām merēdicū dicit. sicut legit. Mathei xix°ca°. Ecce nos reliquim⁹ oia et secuti sumus te. Nō adens et mendicam⁹ spontanee pp

te quod qr nō fecit conseq. satis vidēt qp illa conditio ad statū perfectionis non ptinet. Quarta conclusio fuit qp dñs nr iesus docuit nō debere hoiem spontance mēdicare. sicut sci bit luce xiiii°ca°. Cū facis conuiuium: voca paupes et debiles claudos et cecos et btūs eris. qr nō hnt vñ retribuere t Ig it nō debent vocari ad mendicor conuiuiū paupes robusti. qr possunt retribuere saltē suo labore sicut nec diuites. debiles. claudi. aut ceci debent ad tale conuiuiū vocari. qr nō hnt vñ retribuere. Nō cerno cur surdos et manchos nō noiat inter vocandos. qr ipsi si nec sint debiles vel claudi. nec ceci possūt mendicando transire de loco in locū quod facere nequnt debiles claudi et ceci. sed dñi frēs istā expōnē ponūt inter errores

Itē paulus apls tanqp decretū affirmat. Qui nō vult opari: nō manducet. Loqns de hoibz q aliūde victū de certo non hnt. Scda ad thessalon. iii°ca°. Et sequtur pena quā precepit non parēti suis dictis infligi qp si qs non obedierit vbo nro p epl'am. hunc vocate et ne cōmisceami cū illo vt cōfundatur nec dubiū qm non precipet tā graue penā negligēti laborare: nisi valde graue tli casu delictū cōmittit. Dicit enī ibidē de se ipso h°mo°. Ipsi enī scitis qpadmodū oporteat imitari nos qm non inquieti sum9 inter vos. Nec gratis panē manducamus ab aliq°: sed in labore et fatigatiōe nocte et die operantes

Ne quē vrm grauarem9 non quasi nō habuerim9 ptātē: sz nosmetipsos formā darem9 vobis ad imitandū nos. Nā et cū cēmus apud vos: hec dnūciauim9 vobis: vt q nō vult operari nō manducet. vbi satis appet qp a forcioi volebat arguere scz ex quo ipse qui ptātē habuit sumendi carnalia ab his qbus tanqp verus appls seiabat spūalia ne quēquē grauaret potius nocte et de die in fatigatione erat atqz labore p victu tanto magis aliis potestatem huiusmodi non habentes laborare deberent et non in quietando alios mendicare. Et vtinā hi homines qui laboriciū mendicatiōi postponūt audirent librū beati augustini de opere monachorum vbi

hanc conclusionē pertractans per totū librū vsq; prope finē conat ostendere q; labor debet ocio contēplationis preferri cuius in pñti rōes omitto: sz alias eis vtar. Itē ex q° sac scriptura pigrū hominē reprehendit hoc modo. Vsq;quo piger dormis etc. paululū manus conseres vt quiescas veniet tibi quasi turbo egestas tua. et mendicitas quasi vir armat⁹. Prouerbior vi° i xx° caplis. propter frigus piger arare noluit. mendicabit ergo in estate et nō dabit ei. Et mulierē fortē cui⁹ digiti apprehendere fusū cōmendat. Prouerbior xxi° ca. Constat q; propter hoc et dissuadet mendicationis ociū labore neglecto Itē sctūs franciscus in suo testamēto dicit ego manibus meis laborabā et volo laborare. et oēs alii fratres firmiter volo q; laborent de labore suo quod pertinet ad honestatē. et qui nesciunt discant non propter cupiditatē recipiēdi mercedē laboris: sed propter exēplū boni operis et ad repellendū ociolitatē. et qñ non dat nobis preciū labor⁹ recurramus ad mensā dñi petendo elemosinas hostiatim. hec ibi et in regula sua sic dicit. Fratres illi quibus grām dñs dedit laborandi: laborent fidēliter et deuote. Vnde est valde mirandū qua fronte fratres audeant aut spontaneā mendicationē exercere: aut mendicationem labori econtrario suo institutori preferre. et eo ampli⁹ est mirandū q; homo ad laborē nascitur. vt dr iob v° ca°. et mendicare est contra legē institutionis nāe primarie in qua seruata nullus fuisset vnq; mēdic⁹ siue mendicans. Item christ⁹ in hoc non mendicare spōtance dedisse vidēt q; ipse in sua persona vti potius miraculo voluit: q; voluit mendicare. s. cū misit petrū ad mare vt staterem in ore piscis reciperet. et inuentū ex actoribz didragmatis p se et pro petro petrus exsolueret. cum tñ eo casu tā honorat⁹ in ppl'o staterē mendicando facile ipetrasset. Itē alia facta eius idē videntur ostendere: qm̄ potius vsus fuisse videtur illa lege diuina. Dignus est operarius mercede sua. luce x° ca°. ac mathei x°. Dignus est operari⁹ cibo suo. sicut disci

pulis suis indixit qñ asinũ cui insedit sibi iussit adduci. i qñ aperte zacheo precepit. zachee festinans descende. q; hodie in domo tua oportet me manere vbi tãꝫ ad hoc ptãtẽ habens apertissime iperauit. Festinans descende sic qñ erat in tẽplo et circunspectis oĩbus cũ iã vespera esset hora exiuit ĩ bethaniã cũ duodeci. sicut legit marci xi°. potio illo iure vti voluit: ꝫ ab aliquibz mendicare. Prius eĩ in bethania euangeliũ nunciabat. Aut si ptãte hac vsus non fuerat: sed declarauerat ad amicos tunc saltẽ maluit amicos suos onerate: ꝫ ab aliquo mendicare. sic suis operibus nobis ostendens q non nisi ĩpulsu egestatis debem⁹ ab aliquo mẽdicare. Jtẽ hoc aperte precepisse videtur suis discipulis eos mittens. Nolite transire de domo in domũ. luce x° ca°. quodtñ de cursu cõi oportet facere mendicantes scriptura nichilomin⁹ alia affirmante vita neꝫ hospitari de domo in domũ. eccl'astici xxix° ca°. Sacra scriptura alibi talẽ mendicitatẽ pariter reprobãte. hoc modo. pces fatui facilis in domo primi. eccl'astici xxi ca°. et eccl'astici xl° ca°. Fili mi tempore vite tue ne indigeris melius est eni mori: ꝫ indigere. Vir respiciens in mensã alienã: nõ est vita ei⁹ in cogitatione victus. alit eni animam suã cibis alienis. vir autem disciplinatus et eruditus custodiet se in ore ĩprudentis cõducabitur inopia: et in ventre eius ardebit ignis hec ibi. Jtem iuueni vt esset profectus ita consuluit vt venderet omnia sua et daret pauperibz et sequeretur eum vbi sequelam non dubiũ in modo viuendi debem⁹ accipere. Cum igitur secunda conclusio firmauit ꝫ christus nunꝫ spontanee mendicauit cũ sequitur ꝫ sine spontanea mendicatione docuit iuuenem debere ipsum sequendo esse perfectũ. et si saltẽ perfectus docuit nõ debere spontanee mẽdicare. ex his probabiliter potest inferri ꝫ dñs nr̃ ihesus xps docuit hoiem non debere spontanee mendicare. Quinta conclusio huius materie mẽdicitatis erat: ꝫ nll's potest, prudẽs et sancte spontaneã mendicitatẽ sup se assumẽ ꝑpetuo obser

uandã. Jsta sequit plane ex aliis supraluatis qm̃ ex quo talis mendicitas vel mẽdicatio est diffuasa a christo aplis z discipulis et ab eccl'ia ac sacris scripturis etiã reprobata. cõsequitur qꝫ nõ potest prudẽter et sancte assumi q̃uis emulationez dei possit assumi sicut marcus inprudẽter et zelo bono policẽ sibi precidit. Jtẽ sic mẽdicitatẽ assumens se in tentatiõnẽ inducit cõtra doctrinã oratõis dñice. Math. vi°. ca°. Et ne nos inducas in tentationẽ: qz in cõscientia potest qs petere a deo ne deus inducat eũ scz permittat induci in tentationẽ. q se spõtanee intentionẽ inducit que enĩ est maior tẽtatiõis occasio q̃p mẽdicitatẽ assumere. Cum salomon aptedicatet pnunciet. Mendicitatẽ et diuitias ne dederis michi: sed victui tantũ tribue necessaria ne forte satiat9 allicior ad negãdũ te et dicã qs ẽ dñs et egestate cõpulsus furer et piurẽ nomẽ dei mei. prouerbioz. xxx. ca°. vbi patẽter ostẽdit qꝫ mẽdicus ad furtũ et periuriũ nos dei sui facile impulsum egestatis vrgeť. Vñ eccl'iastici. xxvii. ca°. dicit. propter inopiã multi deliquerunt. Constat g° qꝫ qui mendicitatẽ sup se sponte assumit occasionẽ grauẽ et facilẽ tentationũ assumit. Jtẽ si mẽdicitatẽ assumẽs ad officiũ sacerdotale pmo ad oẽs ordines sacros vt videť se reddi inhabilẽ cũ sine titulo sufficiẽti de victu et vestitu scdm leges eccl'ie statũ talẽ habere nõ possit qđ nõ videť pinde esse factũ sed potius ĩprudẽter. Jtẽ talẽ mẽdicitatẽ assumens se artare videť ad dei leges predictas in cõclusione scda de christi mẽdicitate soluẽdas scz nõ cõcupisces domũ proximi tui ꝛc̃. Et ibi egẽs z mẽdicus nõ erit inť vos et oĩa quecũqz vultis ꝛc̃. Et fere rationes oẽs cõclusionum triũ precedẽtiũ hanc vt illas affirmãt. Vnde nõ dico in sermonibus de quibus in propositionis istius principio mẽtionẽ iam feci qualiter ista opinio de obseruantia mendicitatis spontanee fuerat introducta nisi ignorãdo scripturaz aut vt fugiendo eam esse christi vite cõformem per ipsam questus amplior haberet. Vnde sexta cõclusio materie huius erat qꝫ

non de regula fratrū minoꝝ mendicitatē ſpōtaneā obſerua re. hec occulta fide poterit ſuaderi. per hoc ꝙ in regula t in te ſtamento ſctūs frāciſcus ſuis franciſcis indiſtincte mēdica tioni prefert labore. Itē ratiões cōcluſionū precedentiū iſtā probant vt illas principio hoc adiecto ꝙ regula ipſa eſt ſan= cta qđ principaliter aſſerit et ꝓbat ca°. Exiit ſupraḋ. Sep tima cōcluſio huius materie erat ꝙ bulla dñi alexādri quar ti que libellū magiſtroꝝ cōdēnat nullā premiſſaꝝ concluſio nū impugnat. hec taliter ſuadet ꝙ dñs iohēs vicelim⁹ quar tus in cōſtitutione ſua q̄ quorūdā dicit expreſſe ꝙ dñs nico= laus tercius illam bullam et omnes litteras predicti alexan dri quarti. ꝙtum ad oēs articulos quos ſua declaratio con= tinet reuocauit. Conſtat autē ꝙ paupertatē fratrum mino rū ꝙarta eē debeat nicolaus ſcius declarauit quā fratres mē dicitatem intelligunt. Item conſtat ꝙ dñs nicolaus de fra= trū labore declarat et etiā de predicatione non faciēda in epi ſcopatu alicuius epiſcopi vbi fratribus fuerit contradictū. g° quo ad iſtos articulos bulla dñi alexādri et nicolai quaſſa ta nec in ipſa bulla recordor aliud quidꝫ eſſe quod aliquam premiſſaꝝ concluſionum infirmet dicerē multa plura obici endo cōtra mea propria dicta et reſpondēdo: et premiſſa que dixi amplius ſolidarem: ſed ſanctitatem veſtrā et dominoꝝ meoꝝ reuerentiam ſatis vexaui. Vnde cōcludo et humiliter ac deuote deꝓſco ꝙ ſuper his ſiue ſupra materiā primaꝝ per me tactam iuxta petitionem quam feci. Nolite iudicare ſe= cundum faciem: ſed iuſtum iudicium iudicate.

Deo gratias.

13.

Epistolā dñi pii pape transmissa ludouico christianissimo francoꝝ regi: ad quassationē seu destructionem sanctionis pragmatice.

arissime in christo fili salutē et apostolicam benedictionē. Accepimꝰ ex litteris venerabilis fris nri io. epi attrebatēn. ꝙta cū caritate amplexus sis ⁊ ꝙ piū erga nos et romanā eccliam geras affectū vtqꝫ ad tollendū de tuo regno cōstitutionē illā q̄ pragmatica dicta ē volēti et erecto aīo laudamus deū et sue maiestati bñdicimus q̄ talez tibi mētē dedit. Nam qd aliud dicere pssumꝰ nisi ꝙ dei bñficio ex maximis piculis liberatus es: et ī hec tpa reseruatus vt esses q̄ suscepto regno paterno sublatis erroribꝰ libertatē romane eccl'ie instaurares atqꝫ restitueres. et maiorꝫ tuorumꝫ equata gl'ia christiano nri qetē fundares. Bñdictus deꝰ q̄ tue persone custos fuit ⁊ spiritū tuū erexit vt cogitares q̄ pia et omni laude digna sūt. Sic magnus cōstantinus sic duo theodosii sic karolus magnus ⁊ plures ex tuis progenitoribus immortale nomē et inextingibilē cōsecuti sunt gl'iam: q̄ romanā eccl'iam matrē suā debito sunt honore prosecuti quoꝝ te vestigiis inherētē et diligimus totis p̄cordiis et laudamꝰ et oīs te posteritas celebrabit. Illud aūt int̄ cetera cōmēdamꝰ ꝙ absqꝫ cōuentu et cōsultatiōe multorꝫ pragmaticā auferre statuisti ꝙ admodū idē ēps nobis significauit. Sapis certe et regē te magnanimū ostēdis q̄ regaris sed regas. Optimꝰ rnī princeps est qui per se recta cognoscit et operatur qualē te esse cōfidimus. nec scriptura que ait. Vbi multa consilia ibi salus consultorꝫ multitudinem requirit. Sed consiliorū maturitatē et digestionē que res in paucis ꝙ in multis facilius reperiunt. neqꝫ enī aut honestas aut iusticia multitudinem facile suadet qui variis affectibus agitata ad peiora frequēter inclinat. Confusione subiecta est consulentiū multitudo. nec bñ se res habet vbi suffragia minorāt nō pōderāt

Sepe enī fit vt maior pars meliorē vincat. facis qđ te decet
qui sciēs pragmaticā esse absq; deo. eā eliminatiōe dēt regno
decreuisti. nec vis in disceptationē adducere an fieri debeāt q̄
tu ipse faciēda nouisti. hoc est regē esse et vnū regē et quē bo
ni ament: mali timeāt. Nam q̄ per alios regunt nec p se itel
ligūt q̄ sūt agēda cōtēptui sūt. Probamus igit et cōmenda-
mus ad modū q̄ de tua dēliberatōe circa pragmaticā epūs at
trebateñ. scribit. Hortamurq; vt q̄ proposuisti in aīo efficere
cito facias. Neq; cū possis hodie bñ facere cras faciā dicas.
Hilarē datorē diligit deꝰ: q̄ iusta et honesta sūt moras nolūt:
Fac tuā sapiētiā sicut nos cognoscimus. Ita et mūdus om-
niū q̄ primū cognoscat. ne aliquis dicere possit. Diu noluit
que diu dēliberauit. Q; si prelati regni tui et vniuersitates
aliqđ ex nobis dēsiderēt te mediatore ad nos recurrēt. Nam
si quis vnq̄ pōtifex fuit galice nationi affectus vt multi fu
erunt. Nos certe inter primos reperiemus. qui nomen et gē
tem huiusmodi honorem⁹ et diligem⁹. nec vnq̄ postula
tis honestis aduersabim⁹. sciimusq; dignū esse vt fratrib⁹
nr̄is aut episcopis in multis deferam⁹ eosq; honorē parit
quoq; viris doctis. et qui docti esse cupiūt in vniuersitatibus
litterar̄ studia sectantes subueniendū esse non ignoram⁹.
ab his catholica fides defendit̄ et doctrine lumen propaga-
tur. Age igit̄ fili perfice quod in animo geris et cōfide nos
tibi et regno tuo oīa cōcessuros. que ratio et honestas suade
bit. Ceterum q; regina cipri ad nos ex regno suo dēiecta ex
turcis profecta est: et ad tuā vt credim⁹ serenitatē p̄ficisce
tur. consiliū et auxiliū petēs. Nam regnū ei⁹ solidani egipcii
gente occupatum est. Et q; sicut accepim⁹ machometus
turchor̄ dñs ginpui et trapesuntam et multas alias in asia
ciuitates ac prouincias de nouo sibi subiecit et in europam
victor ac tumēs: eo proposito reuertitur vt christianitatē to
tam proterreat et cōculcet. Serenitatē tuā rogamus et flen
tes petim⁹ vt respicias in quo statu est catholica fides quo

modo ex vno latere turci: ex altero saraceni vrgēt. Pone ante te oculos lamētabiles christianor voces q̄ per asiā et greciā in medio natōis pūse cōstituti miserabilib⁹ modis affligūt. Cogita in quo loco est sacrū dñi sepulchrū qđ inspicere absq; machometanor voluntate nō possumus. Sācta terra q̄ nobis lucē fidei prebuit: nc in tenebris ē tot⁹ oriēs plen⁹ spurcicia machometica q̄ in eccl'ia in europā suū virus effudit indē grecie hinc y spanie parte occupata. Nec dies ē in qua mille christianor aīe pereant. Rodus in piculo: et nobilis insula maris quondā dicti pellopmiezeus in ptāte turchor ē paucis exceptis locis. Epires tota ad eos defecit. Vulgaria. valacia. et rauaunico. ex parte turcis paret. vngaria vuln⁹ expectat et multis afflicta cladibz nō potest tātos belli motus sustinere. nec est q̄ consolet eā. timet victorē machometū iā spoliis orientis z alie viribz onustā. Timem⁹ sane illi genti timem⁹ et aliis q̄ sunt in hostiū circuitu. Nec nos sum⁹ q̄ succurrere possim⁹. Voluim⁹ oculos nr̄os modo huc. modo illuc et lustratis oībz christianor prouīciis nemo regū nemo prīcipū nobis occurrit qui tacite rei subuenire possit: nisi tu solus quē p⁹ds sui ppli saluatorē vt confidim⁹ hucusq; seruauit incolumē. nec permisit in man⁹ se querentiū incidere Tu dei heredi tatē regnū in pace consecut⁹ es mortuo pre. philippus burgundie dux clar⁹ et potēs t obsequentiss im⁹ ē. ceteri duces et comites regni te dñm gl'iant. et sine cōtrouersia parent. Ex anglia si volueris nichil t aduersabit. hispaniā habes amicā. oēs p circuitū te venerant et collūt. et legationes ex longincis ptibus ac ex ipsa ptalia te salutatū et honoratū aduenient. Magna est gl'ia tua magnū dei donū. Intellexit diuina pietas cogitationes tuas et multa cognouit i animo tuo ppsita eē ad cōmune bonū. Nec dubitam⁹ q̄n cum esses exul quodām° ad regnū sepe tecū diceres O si paterno in solio aliqñ sedeā ꝯta faciā t ds grata: certe nō patiar tuā hereditatē turcis dilaniari. Audiuit te ds. et oīa tibi aduer-

ſa repulit. Plananit iter tuum et te in aucto regno collocā-
uit. Excelſū pre regibz terre oīa tibi tranſquilla dedit. Si qd
intra te deo promiſiſti id ſeruato: ſi non promiſiſti quod non
eſt veriſimile: recognoſce beneficia que accepiſti a dño deo
tuo q̄ te filiū regis creauit. et in regnū cū diu exterius fuiſ-
ſes ſūma cū gloria reſtituit. Oſtende te gratū diuine pietati
et pro tantis bñficiis voce repende tolle vt facturū oratori ne
mo ſpponditi pragmaticā conſtitutionē. et hoc facto quod
non eſt difficile erige te totū in auxiliū religionis contra tur-
cos ſtude vt expeditio aduerſus hoſtes fiat. Exhibe te huiuſ
rei ducē et caput. Nec dubita cuncta erunt tibi proſpera. hoc
eſt negociū te dignū t̄ hec gl̄ia ſeruata eſt. nichil eſt in quo te
laudabili⁹ exercere poſſes hereditaria hec t̄ prouincia ē. Nā
pugnare cū turcis et vincere et terrā ſcām recuperare. et fi
dē ſeruare. et romanā eccleſiā honeſtare francor̄ regū ppriū
eſt. et hec tu comodiſſime preſtare potes. Vera francor̄ ſobo
les ſupina et rex experientia predict⁹ inopulento et pacifico
et potentiſſimo regno ſublimat⁹ oīm oculi tunc reſpiciunt
oēs afflicti et inuocant. et nos preter te nō vidēmus qui hoc
poſſit patrare. et ad te vnū recurrimus chriſtiane fidei defen
ſorē. Tu ergo et a nobis et a toto chriſtianor̄ pp̄lo rogatus
et impronunis a deo āmonitus prepara te huic prouincie ad
quā feliciter dirigendū oīa obtinebis a nobis q̄ a iuſto ꝛ pio
chriſti vicario et beati petri ſucceſſore obtineri debeant. Da-
tū rome die xxvi octobris. Anno. cꝯ. cccc°. ſexageſimo pō
pontificatus noſtri anno quarto.